Nr. 2. **Tallinnas, 7. Januaril 1886.** **8. aastakäik.**

Tul'b nädalas üts kord wälja: iga teispäewal.

Toimetus
on Harju wärawal Tesloni majas; eeskojast läbi minna, paremat käti esimene uks.

Toimetaja adress:
Wirulase toimetusele Tallinnas.
Wene keeles: Въ редакцію газеты „Вирулане", Ревель.

Lehtede kätteandmise kohad
nelle, kes Tallinnast ise ära tiiwad, on: K. Busch'i, J. Pihlaka ja Th. Jakobson'i raamatupoed ning Linda Seltsi kontor.

Wirulase hind:
aastas: postiga . . . . . 3 rbl. — k.
„ ilma postita . . 2 „ 60 „
pool-aastas: postiga . . 1 „ 70 „
„ ilma postita 1 „ 40 „
Nõuetem tellijad saawad iga kümne lehe kohta ühe ilma hinnata, ehk 10 % lehtede hinnast.

Kuulutuste rida
korpus-tähtede suuruses ehk selle ruum maksab 5 kop., suuremates kuulutustes 4 kop.

Iga nummrisse
wõetakse kuulutusi kuni eelmaspäewa kellu 10-neni wastu.

Wirulane.

Tellimist ja kuulutusi wõtawad wastu:
Tallinnas: „Wirulase" toimetus, K. Buschi, Th. Jakobsoni, J. Pihlaka raamatupoed ning Linda kaupluses C. Mähle;
Narweres: G. Kuhs'i raamatupood;
Jõhwis: J. Hahn;
Narwas: Kaupmees A. Gregorjew.
Kreenholmis: J. Kuusmann.
Paides: A. Seidelberg.
Tartus: R. Sachker'i ja M. Vares'e raamatupoed, Raatuse uul. Kiwisilla ligidal; trahteripidajad Arrousson Uetura uul. № 3 ja C. Reimann Riia uulitsas Rings'i majas.
Põltsamaal: F. Leibberg ja T. Puchk.
Wiljandis: L. Tõnnisson, Kurrikoffi majas, J. Grünwald „Kurre" trahteris ja F. Feldt'i raamatupood.
Pärnus: Treufeldt'i ja Jakobi raamatupoed, J. Kangur ja „Endla."
Wändras: Kaupmees Tannebaum.
Wõrus: E. Bielrose raamatupood.
Otepääs: E. Konnep.
Walgas: M. Rudolf'i raamatupood ja kaupmees J. Põder.
Haapsalus: G. F. Hallberg ja J. Blumberg.
Lihulas: F. Büttner.
Peetersburgis: Leopas, Невскій пр. № 80; Seeland, Офицерск. № 54.

Adressid palutakse selgeste üles anda.

Poliitika, kirjanduse, teaduse, põllu- ja käsitöö ajaleht.

Motto: Tõde tõusep, wale wajub.

Sisekord.

Wallawalitsused ja wallakoolid I. Eestimaalt. Tallinnast: Nudis Eesti lehtedest; õnnetused ja pahad teud; riigi sissetulek ja wäljaminek; salanõunik Kapustin; auutähed; sisemise ministri abilised; Die Heimath; ajalno õppimisest; „Maawalla kuulutaja." Harju maalt: kartohwlitest. Narwast: mõrtsuka tegu. Läänemaalt: põllumeeste Seltsist. Tartust: 25. aastane juubelipidu. Tartu maalt: koolidest. Pärnu maalt: piiblilugude õppimisest; kõrtside kautamisest; Salme pidu. Wiljandi maalt: Kurgja koha asjust. Saare maalt: sandist talwest; õpetaja walimisest. Wene maalt. Peeterburgist: sõnumed. Poliitika ringwaatus. Kauba kuulutused ja nende mõju. Kirjeldused Kesk-Eroopast. Kirjandus. Mitmesugust. Kirjawastused. Uuemad sõnumed. Telegrammid. Kuulutused. Lisa: Elsa II.

Wallawalitsused ja wallakoolid.

I.

Käsi peseb kätt, ütleb rahwa sõna ja sellel rahwa sõnal on ka praeguse pealkirja kohta õigus. Iga mõistlik inimene teab, mis määratu suur tähendus koolil rahwa kohta on, — rahwakooli peal põhjub rahwa õnneline elujärg ja kaunis käekäik. Rahwakool on oma suuremal tähendusel nimelt wallakool. Wallakooli eest muretsemine on aga wäga tähtjal wisil just wallawalitsuse hooleks antud ja usalbatud. Seega on siis selge, et nimetatud rahwa sõnas olew tõde siin wäga palju maksab. Hoidgu wallawalitsused oma koolid kõigiti ajakohalises ilusas, õisewas järjes, siis hingawad koolid waldade peale suurt õnnistust wälja, nad kaswatawad waldabele auusaid tublisi ammetnikka, kaswatawad mõistlikka mehisid peremehi, kaswatawad walla rahwa tublideks, auusateks haritud inimesteks. Nõnda on wallawalitsused ja wallakoolid wäga tähenduse rikkal wiisil üheteisega ühenduses. Kuda wald ja tema walitsus kooli wastu, nõnda on kool tema wastu. Kui nüüd wallakool walla rahwa hea käekäigu ja õnnelise elukorra põhjus on, mis on siis wallawalitsuse ja walla rahwa kohused oma kooli wastu?

Wallad ja nende walitsused waadaku kõige esiti selle peale, et nende koolmeistrid kõigiti tublid, osawad koolmeistrid on, kes oma suurt ülesannet kõige mõnusamal wiisil täita oskawad ja kes seda kõigest südamest ka tätta armastawad. Sarnased tublid koolmeistrid piawad aga ka oma ammeti kohalist tublit palka saama. Seega on wallawalitsuste teine kohustus oma koolide kohta, selle eest muretseda, et ammeti kohalised tublid mehed ka oma tubliduse wäärilise ülespidamise saaksiwad. Muidu ei ole wallakoolist tarwilist õnnistust loota. Praegu on wallakoolidega lugu wäga tihti nõnda, et tublid, osawad koolmeistrid just madala palga pärast koolmeistri ammetile sesja pöörawad ja, kui wähegi seda wõiwad, muul wiisil ülespidamist otsiwad. Nad ei wõi teisiti, sest koolmeistri kasin palk ei wõi neid ega nende perekonda toita ja sarnasel wiisil ei wõi nad ka kooli põllul, rahwa noore suo kallal, mitte nii kasullikult tööd teha, nagu asi tarwitab ja õige koolmeistri südametunnistus seda tunnub. — Peale see on koolmeistri elus ka see nähtawus wäga kurb, et wanaks ja nõrgaks jäänud koolmeistrid, olgu nad küll kümne aastate wiisil rahwa koolipõllul kasulist tööd teinud, siiski pärast, kui wiimne tööjõud kulutatud, kusgilt poolt oma wanaduse nõrkuses abi et saa. Nad on tööd teinud kasina palgaga, mis waewalt elu alles hoidis, — tagawara kogumisest ei wõinud mõtegi olla — nõnda tööd tehes jäämad nad wanaks, ilma, et siis keegi nendest küsiks, kudas weel läbi saawad. Oli ammeti ajal läbisaamine küll ka kasin, ammeti kohalise jõuu lõppemisega lõpeb aga ka wiimne ülespidamise paluke ja see on koolmeistri raske ammeti hirmutaw lõpp.

Kutsub surm koolmeistri enne oma abikaasa ära, siis on tema lese ja lastega niisama wilets kord. See on meie aja ja meie koolielu kohta tõeste halb tundemärk, et nii tähtja töö tasumise peale seni ajani nii wähe on mõelbud. Siin piaksiwad wallawalitsused hea tahtmisega abiks olema. Kõrgendagu nemad koolmeistrite palkasid, ja kui palgad kõrgendatud on, siis katsugu koolmeistrid ja kooliwalitsused ise abikassasid asutada, kust nemad, koolmeistrid, wanaduses abi wõiwad saada. Küllalt on waldasi, kelledel mõni kümmend tuhat rbl. intressi peal seisab, kas ei wõiks nemad ülewaataja kohtu lubaga sellest rahast mõne jaukese, ehk wähesi selle intressid, oma kolide heaks ohwerdada. Mõtle järele siin, auus wallawalitsus! Mis sa kooli heaks annad, seda annad sa ometi oma lapse heaks, sa teed õnnelikumaks ja tublimaks seega oma noori sugu, mis ometi sinu oma ihu ja weri on. Sa tohid siis ka oma noore suo kaswataja käest enam koolitöö osawust ja kõrgemat haridust nõuda, kui sa oma kohuse tema wastu oled täitnud; siis ei ole sinul ka tarwis kehwa kõlbdusega koolmeistrisi oma laste juures õpetamise meistriks pidada, siis tulekfiwad tublid, koolikõpsed meheb sinu koolipõllule heameelega tööle, kuna nüüd iga tublim koolmeister koolituast leiwakõitmuse pärast piab põgenema. — Et aga wallakool wallawalitsuse poolt nii rohket ja nii lahket tuetamist wõiks leida, selleks waligu wallad oma ammetite pidajateks mõistlikud mehed, kes sooja südamega kooli ja haridusе poole hoiawad. — Peale muu piaksiwad wallawalitsused ka koolimajad tarwilikult heas korras pidama. Halb ja armetu koolimaja raskendab ja takistab kooli tööd, riisub koolmeistrilt tema elawuse ja lahkuse, hämitab tema terwist, tema tööjõudu, tema agarust ja ta armastust. Lahke, korraline, ruumikas koolimaja, kõik kooli tarwisasjad, ammeti kohaline paras palk — see on, mis wallad oma koolide heaks nimelt piaksiwad muretsema. Suuremad koolid ei tohiks ka ial ühe koolmeistriga läbi ajada, wald piaks seal palga kõrgendamisega ka selle eest muretsema, et koolmeister enesele abi wõiks pidada. Mõtusteks ei wõiks kool, kus juba 50 last, mitte enam ühe koolmeistriga olla. Kus lugu nõnda, seal piab õpetus enam ehk wähem masina wiisil sündima ja seega laste kohta kas wäga wähe kasulik ehk koguni kasuta olema. Õige kooliteadus nõuab, et midagi ei tohi masina wiisil õpetatud saada, kui õpetus täielist kasu ja õnnistust piab tooma. Koolmeister piab lastele kõik näitlikult, loomulikult, selgeste ja arusaadawalt kätte seletama, aga suure laste hulgaga on see ühel koolmeistril täitsa mõimata, täitsa üle jõuu. Linnakoolides on 50 lapse õpetajaks umbes 5 koolmeistrit, missugused kangelased piawad siis meie wallakoolmeistrid olema, et nemad 50—80 last üksi heaste wõiwad õpetada? — Wallakoolmeister piab hommiku kell 7 ehk kell 8 laste sekka astuma, ja alles õhtu kell 7 ehk 8 lõpeb seal tema töö, mis ta ainuüksi mitme klassi kallal piab tegema. Pärast on temal weel laste kallal järele waatamist j. n. e. tarwis, kuni nad magama lähewad. — Kas wõib üks koolmeister niisugusel luol, kui lapsi rohkem, hästi ja korralikult õpetada? Ei ialgi. Ta piab aga katsuma sellegi eest muretseda, et tarwiline kord ja rahu koolis ilewal saaks hoitud, et koolitöö nõuinagi wiisil käiks. Et ta ennast õpetuse tundide wastu wõiks walmistada, sellest ei ole mõtetgi, ja ometi nõuab kooliteadus, et koolmeister iga õpetuse tunni wastu ennast piab ettewalmistama. — Wallawalitsused, miks ei tunne teie siin aja ja elu nõudeid? Kellele teete oma leigusega kahju? — Teie eneste lapsed on need, kes pärast teie peale saawad kaebama, et teie nende parema kaswatamise eest nii wähe olete muretsenud.

Nõnda olekfiwad, lühidelt üteldud, wallawalitsuste kohused oma koolide wastu. Waatame natukene ka, mis on siin koolmeistrite ja kooliwalitsuste kohused. — Igal koolmeistril piaks oma ammeti kohta kaunid waimuanded ja igapidine oma ammeti kohaline haridus, teadus ja oskamine olema. Koolmeister olgu mees niisuguse waimu ja niisuguse südamega, kes mitte koolitööd ei tee sellepärast, et ta wahest seda wälimiste nõuete tahtel tegema piab, waid sellepärast, et ta seda õige südame ja meelega teha armastab. Iga sõna tema suust, kõik tema olemine ja wäljanäitus piab nõnda olema, et see laste südamete kohta ärataw ja eeskujulik oleks, kõigiti neid paremuse ja headuse poole wõiks elustada. Miskisuguse ammeti põllu peal ei ole orjameeleline töötegemine nii suur tühi töö ja waimu närimine ega nii asjata tühja õlgede peksmine, kui just koolmeistri ammetis. Nimelt koolmeistri ammet nõuab oma pidaja käest terwet, palawat hinge, terwet armastusega pühitsetud südant. Ilma selleta on wallakoolmeister wististe silmateener ja õnnistuseta töötegija. On aga wallakoolmeister oskamise ja mõistmise poolest oma kalli ammeti nõuete kohaline, ehitab pealese õige, elaw armastus tema südant oma ammeti ja oma kätte usaldatud laste wastu, wõib ta seega ühtlasi ka elu ülespidamise poolest mureta ja oma koolimaja poolest rahul olla, siis on see õnnistus ja kasu tõeste ütlemata suur, mis niisugune kool wallale saadab.

Pooleli.

Eesti maalt.

Tallinnast. Eesti lehtede kohta on jälle uudist teatada. Walitsuse Teataja annab teada, et Eesti Postimehe toimetajateks nimetatud lehe wäljaandja W. Just ise ja riitlikogu maamõetja J. Tülk trükiwalitsuse poolt kinnitatud olla. Niisama olla ajalehe Sakala toimetajaks J. Peet kinnitatud, misläbi siis Sakala täitsa J. Peet'i omanduseks on saanud ja tema toimetusel saab ilmuma. Meie teame hra J. Peet'ist, niisamuti ka hra J. Tülk'ist head loota. Eesti Postimehest ongi J. Tülk'i toimetusel proowi nummer juba ilmunud, mis täna meile kätte jõuudis ja, nii palju kui lühikese ajaga silmata wõime, asjalikus, rahulikus waimus on kirjutatud. Soowime sarnasele tööle õnne ja loodame, et meie hra J. Tülk'i toimetatawa lehega nii rahulises waimus saame tööd teha wõima, nagu see meile teiste toimetustega seni ajani mitte osaks ei ole saanud.

— Öösе 29. ja 30. Detsembri wahel oli Anissim Andropow, Wene maalt pärit, ennast Konsiori uulitsasse oma elukoha maja nr. 299 kuuri ära poonud, kust ta surnukeha hommiku leiti ja kohtuliku läbiwaatamise alla anti. Andropow olnud juba mõnda aega kange joogi ori ja enne oma elulõpetamist tulnud ta liig segase peaga kodu. — 29. Detsembril õhtu kukutanud üks tundmata mees ennast Aegwidu jaama ligidal Tallinnast tulewa sõidu rongi ette raudtee peale maha, kus ta sedamaid surma saanud; selgemad teatused puuduwad. — Öösе 1. ja 2. Januari wahel on siinse kaupmehe Korablewi poest umbes tuhande rubla eest riidi kaupasi, 28 rbl. Wene raha ja üks pakikene wäljamaa rahast ära warastatud. Kurjategijatelt arwatakse ühe kõrtsmiku kolme teenijat, kes enne selle maja pealmistes korbades elanud. Une aasta lauba kolinud kõrts mik kõige oma kraamiga teisi kohta ja jätnud nimetatud kolm teenijat tühje ruumisi walwama. Kaks nendest on juba wangi pantud, kuna kolmandat otsitakse.

— „Walitsuse Teadaandja" awaldab Wene riigi tänawu aastase sissetuleku ja wäljamineku plaani. Wäljaminekuks on määratud:

Riigi wõlgade protsentide maksuks ja wõlgade kapitali kahandamiseks	259,645,165 rbl.
Walitsuse asutuste jauks	2,101,170 „
Püha Sinodi kulud	10,908,746 „
Keiserliku koja-ministeeriumi kulud . .	10,560,000 „
Wälimise ministeeriumi kulud	3,982,663 „
Sõja-ministeeriumi kulud	206,189,949 „
Merewäe-ministeeriumi kulud	39,405,757 „
Raha-ministeeriumi kulud	109,916,241 „
Kroonu maade-ministeeriumi kuulud . .	22,566,888 „
Sisemise ministeeriumi kulud	73,184,224 „
Koolide ministeeriumi kulud	20,958,148 „
Teede ja weede ministeeriumi kulud . .	26,245,340 „
Kohtu ministeeriumi kulud	19,793,942 „
Riigi ülewaatuse ammeti kulud . . .	3,226,117 „
Riigi hobuse kaswanduse kulud	1,068,680 „
Kokku .	809,751,030 rbl.
Peale selle kindla maksusumma on weel era-wäljaandmiseks juhtuwate ette tulewate tarwiduste jauks määratud . .	3,000,000 „
Era-kulud raudteede ja sadamate ehitusеks	52,643,243 „
Iseäralisteks kuludeks	6,554,462 „
Nii on riigi wäljamineku plaan kokku	871,948,732 rbl.

Sissetulek on üleüldse niisama suureks määratud, aga selle seas on kindla sissetuleku summa kindla wälja mineku summast 25,277,339 rbl. wähemaks pidatud arwama, mispärast siis wäljaminek nimetatud 25,287,339 rbl. wõrra sell aastal walitsuse arwamise järele sissetulekust suurem saab olema. Tänawune wäljaminek on 5,653,735 rubla kõrgemaks kinnitatud, kui see minewal aastal oli, — Rahaminister on selle maksude plaanile omalt poolt lühikese tähenduse ligi annud, mis ütleb, et tänawune sissetulekute wähenemine üleüldisest kaubanduse- ja wabrikutöö kehwast olekust tulewat, mis nii hästi Wenemaale kui ka mitme teise Ohtu-Eroopa riigile kahju olla toonud. Rahaminister arwab wõimatumaks, sissetulekut ja wäljaminekut tänawu maksude kõrgendamise ehk uute maksude peale panemisega ühetasaseks teha, awaldab aga lootust, puudust mõnel teisel kombel parandada wõiwat.

— Ohtu 31. Detsembril tuli Tartu koolikonna kuraator, salanõunik Kapustin, Tallinnasse ja läks kuberneeri juure korterisse.

— Walitsuse teadaandja awaldab ka oma tänawuses uueaasta numbris iga aastase moodu järele suure hulga nende meeste nimesid, kelledele walitsuse poolt uueaasta kingitusеks üks ehk teine auutäht kingitud. Meie nimetame sellest suurest hulgast ainult neid oma maa mehi, kelle nimed ühele ehk teisele lugejale tuttawad on. Tartu koolikonna kuraator salanõunik Kapustin sai Walge Kotka ordu auutähe, Tartu ülikooli praegune prohwessor v. Wahl Püha Anna ordu auutähe; praegune prohwessor Engelmann ja endine prohwessor Stieda saiwad Püha Stanislause 1. klassi auutähe. Püha Wladimiri ordu 4. klassi auutähe saiwad: Tallinna Aleksandri gümnaasiumi kooli õpetaja Wiren, kubermangu gümnasiumi inspektor Hanson ja sellesama kooli õpetaja C. Lais. Paide kreiskooli inspektor Jürgens sai Püha Stanislause ordu 2. kl. auutähe ja Tallinna Aleksandri gümnaasiumi kooli õpetaja Kauschen ning Rakwere kreiskooli inspektor Martinson Püha Anna ordu 3. klassi auutähe; püha Stanislause ordu 3. klassi auutähe saiwad: Tallinna 4. linna elementaar kooli õpetaja Stein ja kubermangu gümnaasiumi kooliõpetaja Bäuerle.

— Sisemise ministri abiline, riigisekretär senator salanõunik Durnowo, on kõige kõrgema tahtmise järele ministri ammetist lahti lastud ja riigi nõukogu liikmeks nimetatud. Tema asemele on Rääfani kuberneer, tõsine riiginõunik würst Gagarin, sisemise ministri abilisеks ja ühtlasi salanõunikku auu sisse tõstetud.

— Ajaleht „Die Heimath" annab omas minewase aasta wiimases numris teada, et ta ueste mõne aja peale wälja tulemata pidawat jääma, sest tema praegune wastutaw toimetaja (hra Harry Jannsen) panewat ammeti maha ning tema järeltulijat ei olla weel ülemale poole kinnitamiseks ette wõidud panna. Lootuse järele ei saawat aga „Heimath'i" seismine mitte liig kaua kestma. Heimath'i toimetuse rahalisi asju, nagu uute tellimise rahade tagasi maksmisi j. n. e. toimetawat Rias B. Dihrik & Komp., Esplanade bulwaril, Kumbergi majas.

Lisa.

Elsa.

Algupäraline jutustus, kirjutanud J. Järw.

II.

„Heldekene, see wist Mihkel, tema jah!" imesteles Elsa. „No kuhu ta muti kuningas niisuguse koormaga ometi tahab minna! Jookseme talle järele!"

Juuli ja Elsa oliwad silmapilk ojast wäljas, silmapilk kest niitu oma sukkade ja kingade juures. „Mihkel, oota natukene!" hüüdis Juuli jalatsid maast üles wõttes, „meie tahame kah ühes sinuga edasi minna."

„Meie aitame sind wedada, Mihkel!" ütles Elsa omalt poolt. „Oota!"

Mihkel jäi koormaga piatama, ta waatas tagasi. „Wallatunnad lapsed, mis neil minuga asja," mõtles ta ja hakas jälle korwi koormat edasi tõmbama. Ta et tahtnud neid tähelegi panna, mis wõis neil temaga tegemist olla.

„Mihkel, Mihkel! Miks sa ei kuule!" hüüdsiwad neiud jookfu peal weel ja warsti oliwad nad temal järel. Neile oli see hästi iseäraline näha, kui pooljalutu weike wanake nii suurt korwi koormat wiab, nende uudishimuline meel ihaldas teda ja tema wedamist lähidalt pealt waadata.

„Wana Mihkel, waata ometi tagasi!" ütles Elsa tee äärde jõudes. „Ega me' Sind ära ei murra. Korwi Mihkel Sa ikka oled, — suur koorma korwisid Sull ometi järel."

Mihkel waatas pisut üle õla lustiliste neidude peale. „Mis te' narrite waest wana inimest, lapsed! Ega teiegi nooreks ega ilusaks ei jää," nurises ta.

Ta wajutas rinna jälle wastu wankri kaelust ja jällegi hakas korwi koorma talle tasakesi järele liikuma.

„Mihkel, mõista ometi ja piata üks pilgukene," nõudis Elsa. „Meie tahame korwisid osta. Mõisas on neid kärnelile waja küllalt."

„Ah so!" kostis Mihkel sõna kuuldes. „Korwisid osta tahate teie? Üks ta kõik — teeme kaupa — mitu tükki tahate?

„Oota, oota natukene," kostis Elsa ufinaste. Las me' paneme enne jalad kinni ja waatame Su kauba lähemalt üle."

Mõlemad neiud istusiwad rohu peale, tõmmasiwad sukad ja saapad ruttu jalga ja astusiwad tee peale, mis alles hilja oli kruusitatud.

„Aga ütle, Mihkel, kudas Sa paljaste jalgadega siin kiwise ja kruusase tee peal käia ja koormat wedada wõid?" küsis Elsa ja waatas oma lahke, musta pilguga imestates weikese wanakese peale.

„Preilikesed küsiwad seda," rääkis Mihkel pool iseeneses ja tegi oma näu lahkete neidude wastu ka lahkemaks. „Küsige parem seda, kudas ma siin tee peal käia tohin. Ehk kui Teie seda ei taha küsida, siis küsige, mis korwi tükk maksab? Õiged ostjad Teie ikka olete.

„Õiged ostjad muidugi," naeris Elsa, „aga ütle ometi, kudas Sa nii suurt koormat oma wigaste jalgadega wedada jõuad? Luba meie katsume kah, kas ta raske on?"

Ta tõmmas wankri eespuu enda kätte, Juuli kargas tema kõrwale, teisele poole eespuub, ja korwi koorm läkski. „Meie aitame Sull natuke wedada," hüüdsiwad lustilised neiud weel wanakese poole, naersiwad lõginal ja hakkasiwad korwi koormaga jooksu. Mihkel nägi, et ta enda kauba koormast maha jäi, ta hakas omast kohast ruttu ja ruttu järele kompama. „Kompsti, kompsti, kompsti!" käis kark ta kaenla all, ta ruttas kõigest wäest, ta karkis, et neiud tema korwi koormaga ära põgenewad.

Mihkli hirm läks õige suureks. „Seiske paigal, kõlwatumad!" karjus ta. „Ma tunnen Teid!"

Neiud ei kuulnud, nad jooksiwad ikka korwi koormaga teed mööda naerdes edasi. Kui Mihkel juba paarsada sammu neist maha oli jäänud, siis alles jäiwad nad lõõtsutates seisma ja naersiwad oma nalja üle, et kena puiestik kahel pool teed wastu kostis.

„Mis te' wallatumad hirmutate mind wana inimest!" tõreles Mihkel, kui ta järele sai. „Teie jookfete korwi koormaga minu eest ära! Arge mõtelge, noor preili — ta tähendas Elsa peale — mina wõin niisugust tegu meeles pidada ja tasuda — ma tean mõndagi."

Neiud paniwad Mihkli sõnade peale laginal naerma. „Kas Sa siis tõeste wõisid uskuda, et meie Sinu korwi koorma ära warastame?" küsis Juuli naerdes. „Meie tahtsime Sind natuke wedada aidata," seletas Elsa omalt poolt.

„Minge koorma juurest! Jätke mind rahule!" nõuudis Mihkel karedalt."

Neiud jäiwad tõsiseks. Nad nägiwad, et nad wanakest tahtmata wiisil oliwad tülitanud ja nad tundsiwad sellest kahju.

„Ära pahanda, Mihkel," waigistas Elsa pehmel, kahetsewal sõnal. „Anna meile andeks, meie tegime nalja — lapsed naljatawad ikka."

„Mis nalja?" urises weike wanake järele andlikumalt. „Teil on lusti ja rõõmu muidugi küll, minu wiletsa wana inimese juurest tahate ka weel seda otsida. Teie elate heas põlwes, — olge sellega rahul, mis teil on; mina olen sellega rahul, mis minul on. Arge tülitage waest wana inimest oma nalja himus, oma lustilises rõõmsas elus, — mina ei tülita Teid oma wiletsas, waewalises elus ialgi. Teie olete weel noored lapsed, wõtke seda õpetuseks."

Juuli ja Elsa punastasiwad, nad tundsiwad endid weikese wanakese sõnadest teiwaste puudutatud olemat, nägiwad selgeste, et nad ettewaatamata wiisil oma wallatumas nalja tujus waest Korwi Mihklit ilma süüta oliwad tülitanud, kuna nad kumbgi seda sugugi ei tahtnud. Kohkudes mõistsiwad nad mõlemad nüüd, et ka ilmsüüta lahkes meeles ja ilma oma tahtmata teisi inimesi wõib pahandada.

„Elsa, waata nüüd, mis me oleme teinud," rääkis Juuli ja wahtis nõuuta oma kaassõõdlase otsa. „Liig rõõm ei ole igakord ometi mitte hea, ta äritab inimese ettewaatamata olekusse, nii et selle läbi teistele ja enesele paha wõib sündida. Mis me teeme nüüd?"

Ta wahtis ikka pool küsiwal pilgul Elsa otsa, nagu tahaks ta temale märku anda, tehtud paha heaga ära tasuda.

Elsa waatas kahetsewal meelel Mihkli peale. „Kuule, hea wanakene," ütles ta, „kui Sa meid nii pahadeks inimesteks arwad, et meie meelega Sind tülitada tahtsime, siis ehsid Sa palju. Noor inimene on ikka rõõmus ja meie eksisime oma rõõmutujus Sinu wastu. Unusta seda ära ja anna meile andeks meie süü."

See juures waatas suurtsugu noor preili nii paluwa, nii sõõtundlise alandliku pilguga mulla karwalise wiletsa wanakese peale, nagu tunneks ta ennast weel waesema sandi tütre olewat, kui selle lapse, kelle ees ta seisis.

Korwi wanake nägi, kudas noored lahked tütarlapsed oma kogemata eksimise ja tema kareda sõna pärast häda tundsiwad; seda ei oleks ta ialgi uskunud, selle sarnasi ei olnud ta enne suuremat-sugu inimeste juures oma suguse kohta ka näinud. Iseäraline armas tundmine liigutas tema wana südant, awas tema keelt ja suud, nii et ta sõna-rikkus palju suuremaks tõusis, kui see muidu ialgi ei sündinud. „Jumal õnnistagu ja hoitku teid, head lapsukesed," rääkis ta tänulikul toonil, „et teie südameid ikka nii puhtaks ja heaks jääksiwad, nagu praegune lugu seda tunnistab. Ilmas on palju kurjust, mina ei wõinud siis ka teid uskuda, ma mõtlesin, et teie minu hädast rõõmu wõite tunda ja ainult sellepärast minu korwi koormaga ära põgenete. Minule nõrgale wana inimesele ei wõi teie seda mõtet mitte pahaks panna, ma olen ilmas palju paha näinud, elu on mind uskuma õpetanud, et iga kord ilusate ehete all mitte ilus süda ei ole, — kord on minu korwid sarnasel põhjusel ka ära wõetudgi, nagu ma nüüd teie peale arwama pidin. Minewal kewadel lume mineki ajal sai aasta, kui ma seda sama teed mööda käisin, kaksteistkümne korwi kelguga taga. Korraga tulliwad kolm noort härrat wastu, wõtsiwad korwid kelguga minu käest ära ja lükkasiwad nad kõigega ojasse. Kelt ja korwid läksiwad päri wett, mis sell korral suur oli, keereldes oma teed alla, aga noored härrad naersiwad ise nagu waenlased juures, neil oli hea meel minu kahjust ja nad hirwitasiwad mind ja minu karku ia wigasid jalgu weel pealegi.

Elsa silm oli hiilgawamaks löönud, kerge puna tema palesse tõusnud. Ta märkas, kes need noored härrad oliwad, kelledest wanake rääkis.

„Kas Sa oma korwisid ja kelku kätte enam ei saanud," küsis ta Mihklilt, enda järsku meeleliigutust warjata püides.

„Ei saanud."

„Kui suur oli Sinu kahju?"

Umbes wiis rubla. Mull oliwad seekord männa peergudest korwid, tükk wähemalt 40 kopikat, see on 4 rubla 80 kopikat, kelgu hind wähemalt 1 rubla."

„Mina maksan Sinu kahju," ütles Elsa kindlaste.

Ta wõttis weikesest pungast kümne rubla ja andis wanakesele, üteldes! „Pool Sinu korwi kahju tasumiseks, pool meie eksituse wabandamiseks. Küll ma sinu korwi uputajate käest nende jau wälja nõuan. Ma tean, kes nad on."

Wanake ei tahtnud raha wastu wõita, alles Elsa kindla nõuudmise peale pigistas ta punase paberi pihku. Tema piikesed hallid silmad hiilgasiwad tänu ja rõõmuga kortsus kulmude all, ta laskis pool kummuli Elsa ette maha, et oma hea tegija weikesele jalale suud anda. See taganes aga eemale, ei lasknud wanakest oma palawa südame soowi järele teha.

Mihkel tõusis üles, tänas ja õnnistas paljal peal heldet neidu, kudas ta ial mõistis ja küsis wiimaks, mis arwa-

— Kodu maa ajaluo öppimise kohta Eesti maa walla koolides kirjutatakse meile nönda:

1875 aastal antud uue kooliseduse järele piab Eesti maa wallakoolides ka oma maa ajalugu öpetatama. See seadus on ülemalt poolt kinnitatud ja sellepärast on loota, et see seadus mitte paljalt nime järele seadus ei ole, waid et teda ka piab täidetama. Seaduse andjad on selgeste aru saanub, kui kasulik rahwa harimise kohta kodumaa ajaluo öpetamine on ja ses mõttes on nad selle uue koolide öpetusplaani walmistamisel plaani ülesse wõtnud ja pärast on see kinnitatud seadus Seaduse raamatu Lisas äratrükitud. Seega piaks nimetatud seadus igal pool küllalt tuttaw olema. Aga paraku ei näita lugu ometi nii olewat, kõige wähemalt meie pool. Meie pool pole wallakoolis kodumaa ajaluo öpetamisest juttugi, ega teata ka, misfuguse raamatu järele seda tuleks öpetada. Et aga õigete riigi alamate kohus ja kord on kõiki Kõigekõrgemalt kinnitatud seadusi täieste tätta, siis tahaksin ma hea meelega teada, kudas mujal selle 1875 a. kooliseduse täitmisega lugu ja teiseks, misfuguse raamatu järele mujal omamaa ajalugu öpetatakse. Olgu auustatud koolmeistrid nii head ja andku selle kohta lehtedes aru, et teadust saaksime, kudas meie seduse täitmata jätmisest wõltsime lahkuda, mis ju õiguse järele nuhtluse wääriline on, ja noort fugu korra ja kohuse järele kaswatates tõiseks seduse täitjaks saada.

Loodame, et auusad koolmeistrid siin awaldatud soowi tähele panewad ja selles ehk teistes lehtedes teatawad, kudas kusgil kodu maa ajaluo öpetamisega lugu on.

— Eesti talurahwa Seduse raamatus § 778 (?) seisab, et kogukondadele kõlgisuguste teadaandmiste tarwis ajaleht „Maawalla kuulutaja" wälja antakse ja nimelt korra ehk kaks kuus, seda mööda, kudas tarwitus nõuab. Nüid on ammuseet ajast saadik wiisiks, et „Maawalla kuulutaja" korra kuus ilmub. Minu arwates ei ole sest meie ajal kaugeski küll. „Maawalla kuulutajas" awaldawad kohtud kõik ammetlikud kuulutused, mis neil wallawalitsustele ja politseibele on teada anda. Niisuguste teadaandmiste hulk on wiimsel ajal õige suureks kaswanud. Seal sueme hobuse warguse ja mitmesugusid muid kurjategusid, kus juures kurjategija kinniwõtmiseks märku antakse. Need kuulutused jõuawad nüüd sagedaste paar kuud hiljemini wallapolitsei kätte. Selle pika aja sees on wargatel wõi kurjategijatel ammu aega küll olnud nagu tina tuhka ära kabuda. Hoopis kergem oleks minu meelest meie walla ammetnikkudel oma kohust tätta, kui ses tükis muutust tuleks, kui „Maawalla kuulutaja" tihedamalt ilmuks, nagu Talurahwa Seduse raamat seda ka lubab. Kas ei oleks kudagi wõimalik, et see wäga tähtjas soow täide wõiks minna?

—n—

Harju maalt. Siin Kose kihelkonnas on mitmetel talunikudel kõik nende kartohwlid kuhjades ja keldrites mädanema läinud, mõnel mitu kümmend tündrit. Seepärast waadaku iga mees oma kartohwlid järele, ja kui haiguse külles näeb olewat, siis katsugu parem loomabele jõõta ehk ta kõige halwemagi hinna eest wiinaköökidesse müia, enne kui kõik ära mädanewad.

Narwas tehtud, nagu meile kirjutatakse, pühap. 22. Detsembril hirmus mõrtsuka tegu. Homiku wara kell 7. ajal tapetud seal Skopskoi uulitsas üks wiinakeldri pidaja ära. Haawade järele olla tunda, et mõrtsukas kirwest tapperiistaks tarwitanud. Wiinakeldri pidaja ja tema abikaas elanub üksi oma poe juures korteris; nimetatud homikul läinud naine homikufele jumalateenistusele ja sell ajal teinud saatanlik mõrtsuka läfi mehele kodus furma. 200 rbl. raha ja mõned wiinapudelid olla mõrtsukas röövsaagiks kaasa wiinud. Kurjatöö tegijad olla weel teadmata.

Lääne maalt. Juba mõni aasta tagasi hakkas siin pool rahwa seas soow liikuma, et Lääne maale üks põllumeeste selts saaks asutatud; aga pületest ja katsetest hoolimata pidi kaunis kasutõtaw soow täide minemata jääma. Nüüd on aga kuulda, et uue seltsi asutamise nõuulised oma wõlmatumaks saanud soowi teisel teel tahawad täide saata — nad tahawad rohkel wiisil Pärnu Põllumeeste Seltsi liigeteks heita. Kes seda soowiwad, nende nimesi tähendawad üles preester Wärat Lihulas ja koolmeister Weidermann Waiknal. Argu jäägu siis keegi siit pooline põllumees, kes iseenese ja oma rahwa majapidamist parandada püüab, ärgu jäägu tulemata ega nimetatud seltsi liikmeks astumata. Praegune aeg nõuab seda wäga, et põllu tööd ja karja kaswatamist suurema osawusega toimetataks ja sellest suuremat kasu saadaks, sest muidu ei ole enam wõimalik elada. Põllumeeste seltsid on aga nad kohad, kus mõistlikumate meeste juhatusel nõuu wõib pidada, kudas weel wõimalik wõiks olla, oma põllu- ja majapidamise sissetulekuid suurendada ja rahwa waranduse kaswamisele uusi paremaid teesid otsida. Lääne maa põllumehed, tulge ja andke omad nimed põllumeeste seltsi astumiseks üles! Seda soowib üks teie armastaja sõber — Läänlane.

Tartust. 30. Detsembril mälestanud Tartu Saksa Käsitööliste Selts (Handwerker Verein) oma 25 aastast algusepäewa toredal wiisil. Õhtu pärast kell kahekõjat kogunud seltsi liikmed ja palju auumehi, nende seas Tartu koolikonna kuraator Kapustin, ülikooli rektor j. m. t. seltsi pidusöögile kokku, kust nad alles hilja pärast poolt ööd rõemsas tujus lahkunud.

Tartu maalt. Samgaste kihelkonnast kirjutatakse meile: Koolid on siin majade poolest kaunis heas korras, aga õpetuse asjus on lugu teine: Kooli lugemise raamatuks on Luteruse usu wallakoolides Uus Testament, kirjawiis wana, selle järele ka muud õpetuse asjad. Parem lugu on Õigeusu koolidega; nendes on lugemise raamatuks C. R. Jakobsoni Kooli lugemise raamat, kirjawiis õpetuses uus. Uues Õigeusu tütarlaste kools on lugemise raamatuks C. R. Jakobsoni „Helmed", kirjawiis uus. Teine kord koolidest rohkem. M.

Pärnu maalt. Mihkli kihelkonnast kirjutatakse meile kurbliku toonil, seal tehtawat wallakoolides pähä öppimisega lastele liiga. Kirjasaatja nägewat tihti, kui lapsed kodus lugust pähä öppiwat, nagu neile koolist üles olla antud ja käsuks tehtud. Tema soowib, et sellega mitte üle laste jõu ei nõutaks. Pealesee kirjutab seesama käsi, Liiwi kubermangu seitungis nr. 89 1885 olla kõige kõrgemalt kinnitatud seadus seisnud, mis walla ehk küla rahwale luba andwat, healte enamusega kange jookide müimise kohtadele keeldust teha. Selle seduse põhjusel olla seal kahe kõrtsi kohta ka protokollib üles wõetud ja nimed alla kirjutatud, selle soowiga, et kõrtsides kangete jookide müimine keelatud saaks. Kõrtside kautamise soowijad ei teadwat aga, kuhu nad oma soowkirjad piawad ära andma. Niisamuti olla seegi teadmata, kas tähendatud seadus ka Balti kubermangude kohta maksab. Kõrtsid, milledele nemad kangete jookide müimise keeldu soowiwat, olewat mõisa maa peal ja kirja walmistajatele tähendatud kindlat selgust wäga waja. Meil ei ole seda mitte anda.

Tori Salme Selts pühitses Jõulu teist püha õnede, laulude, muusika ja tantsuga. Tähtjas oli stud. Ostromi õne Eesti rahwa wanast usust, mis wisisit seesama oli, mida nimetatud härra ka Kirjameeste Seltsis pidanud. Teises õnes rääkis seesama õneleja Jõulu nime, Jõulu heinade ja Jõulupuu algustähendusest. — Tähtjas oli weel noore meeste kwartetti esimene ülesastumine. Peaks sellest tubli wõsu Salmele kaswama. Pidu hoolekandjad on lõbusa õhtu eest rahwa-tänu ära teeninud.

Wiljandi maalt. Kuda teada, müüdi C. R. Jakobsoni päriskoht Kurgja 1884 aastal jõulukuul wõlgade pärast ära ja ta langes enam pakkumise teel ühe Holstre walla liikme, Mossa, kätte. Et aga Liiwi maa seadus lubab, ühe aasta jooksul sarnasel teel ära müüdud kohta endistel pärijatel tagasi osta, kui nad oksjoni peal pakutud summa tema eest wälja maksawad, siis wõeti nõuuks, ka Kurgja kohta C. R. Jakobsoni lastele tagasi osta. Arwati kingituste ja korjanduste teel seda korda saata, mis aga mitte ei läinud. Nüüd olen mina Kurgja tagasi ostmise tarwis 7500 rbl. 96 kop. mitmelt poolt kokku laenanud ja kõik selle raha Wiljandi landrihti kohtu peale hoidmiseks sisse maksnud. Selles summas ei ole mitte kopikat endist kingitud raha ja temaga ulatab ka küll seda raha ära maksma, mis Mossa Kurgja eest on wälja maksnud, ja jääb weel tema kulude tasumiseks 600 rbl. ülegi. Praeguse ostjale, Mossale, on ka juba kõik seda raha, mis tema Kurgja eest wälja maksnud, tagasi pakutud ja 400 rbl. weel kasuraha juure lubatud, aga tema ei wõta seda wastu, ei anna selle eest kohta tagasi, waid lubab üksnes siis kohta tagasi anda, kui temale 12,000 rbl. maksetakse. Sellepärast on siis asi kohtu seletuse alla antud ja teadmata on, millas weel seda kohta tagasi saab ehk mis selle asja lõpuks jääb. Seal on nüüd need endised tõenduseds, et Mossa olla Kurgja tagasi andmise peale ostnud! Nüüd ajab ta selle asemel suure protessi kaela.

C. R. Jakobsoni pärijate eestkostja H. Siehle.

Kawas, 27. Jõulukuu päewal 1885.

Imeks panna on wäga, et Kurgja koha enampakkuja, Mossa, nüüd waeste laste käest nende isa haua ja koha eest enesele nii hirmutawaid kõrgeid kasusi nõuab. Talle on juba 400 rbl. kasu pakutud, koha aastane sissetulek on ka temale saanub, kas sellest ei oleks küll? Mis südamega piaks ometi see Eesti mees waestelt lastelt nende armsa isa haua oma käest ära andmise eest mitu tuhat rubla tätsa ilma asjata wastu wõtta tahtma. Mõtelgu tema ometi! Ka tema on surelik inimene, ka tema elu wõib igal pilgul kustuda! Tehku tema siis nõnda, kuda asi tarwitab ja kuda õigus on, mispärast piab weel kohus seda asja seletama, mis iseenesest selge küllalt on?

Saare maalt. Meie oleme siin mere taga mitmes tükis õige kimbus. Uks tükk on see, et hädaohtliku mere pärast, mis õigeste lahti ega kinni ei ole, raha postid käia ei wõi, mispärast siis keegi endale ajalehtegi suurelt maalt tellida ei wõi. Teine paha tükk on see, et soo heinamaade mehed oma heinu kätte ei saa, sest sood ei kanna, ja see paneb majaloomad juba nälga. Ka palju teisi talweteelisi toimetusi piawad paha teede pärast seisma. Kolmas paha lugu on see, et puudus siin juba igal pool inimeste kallale kipub. Sügisene rent jäi paljudel maksmata ja kewadisega saab weel suurem häda olema. Meie K. wallas kirjutati rendiwõlglastel majaloomad oksjoni tegemiseks juba üles ja ühtlasi anti mitmele ka käsk, kewadel majast wälja minna. Kurwad ajad! — Mõni aasta tagasi jäi meie wallas üks kõrts kaubast tühjaks, nüüd aga tahetakse teda warsti jälle käima panna. Arwatakse teda häda ajal inimestele meele lahutuseks olewat wõi?

Kuresaarest teatab kohaline Saksa leht, et sealne rae- ja gildekogu oma sentaegse ülemõpetaja Wilh. Frese asemele Tallinna Pühawaimu kiriku õpetaja Bergwitzi walinud.

Wene maalt.

Peeterburist. Bulgaaria würst püüab wiimsel ajal kõige hoolega Wene walitsuse poolt enesele sõbrust wõita. Peale muu sõbralise oleku on ta Wene Wilni saadiku, parun Kaulbars'i, läbi Wene Majesteedi kätte ühe enese käega kirjutatud kirja saatnud, milles ta enese Wene Majesteetide poole hoidmisi tunnistab ja Wene walitsust kõige hea ja armutegude eest tänab, mis see Bulgaarlaste wastu üles näitnud. Ühtlasi palub würst selles kirjas, et Wene walitsus Bulgaaria sõjawäest ära kutsutud Wene ohwitseeridele jälle luba annaks, uueste teenistusesse tagasi astuda. Peale selle tõendab ta, et Särbia oma sõjapidamise mõtet Bulgaaria wastu tal ei saawat järele jätma, mispärast tema, würst, siis ka hädaste tarwiliseks pidawat, praegust sõjariistade seisu aega niipalju kui wõimalik Bulgaaria sõjawäe korraldamiseks ta suurendamiseks tarwitada.

— Neil päewil on üks Ameeriklane Peeterburisse tulnud, kellel nõuu ja tahtmine olewat, meie pealinna pealesuuri elektri päikesi paistma panna. Ameeriklane üteluse järele olewat elektri päikese walgustus praegu juba ühes Ameerika linnas, Bostonis, hiilgamas. Peeterburile minewat kuus elektri päikest tarwis, siis saawat ta õõsel niisama walge olema kui päewal. Päikesed pidada muidugi tarwilises kõrguses seisma, et nende walgus igale poole ulataks. — Wõetakse Ameeriklase soow wastu ja läheb ta ettewõte korda, siis paistab Peeterburi peale mõne aja pärast terwelt seitse päikest, üks päewal, kuus õõsel.

— Wene leht Nowosti ilmub 24. Detsembrist saadik hästi suuremas kujus kui enne, nõnda et tema toimetuse enese üteluse järele terwes maailmas enam ühtegi lehte ei olewat, kes ennast suurusse poolest Nowosti kõrwale wõiks seada. Nonoh!

— Keiserlik perekond läks 31. Detsembril m. a. Gatschinast Peeterburisse elama. Kell 11 oli talwepalees suur õnnesoowitamine Majesteetide juures.

Politiika ringwaatus
ja muud sõnumed wäljamaalt.

Balkani asjad on muutmata. Bulgaaria ja Särbia wahel ei ole weel päris rahutegemise läbirääkimised alganud, suurriigid ei ole Ida-Rumeelia ja Bulgaaria ühenduse wõi lahutamise kohta weel mingit kindlat otsust annud. Kreeka maa, mis silamaani ähwardawalt Türklaste ees seisis, on oma sõjatuju üle ka juba weidi wõltu saanud, mida ta seega tunnistab, et ta hea jau püssi all seisnub soldatid koju laskis minna. Ka Türklane hoiab oma wagusat ootawat olekut alal. Kas sarnane seisukord waratist täielikku rahu tähendab, wõi kord seda ägedamale tülile, nagu waikne palawus enne müristamist, ajet teeb, seda piame ära ootama.

Rooma pühaisa kinkis Saksa riigikantsleri **würst Bismarkile püha Kristuse ordu auutähe** ja kirjutas talle ühes kingitusega wäga auupakliku ja meelitawa kirja. Nagu lugeja mälestab, anti würst Bismarki ettepaneku peale Karoliinide tüli asi paapsti kätte otsustada. See oli püha isale muidugi määratu suureks auuks ja nimetatud ordu kinkimisega on ta siis würst Bismarkile selle auu eest tänada tahtnud. Elawat tänu awaldab püha isa ka omas kirjas würst Bismarkile. „Sa oled oma teuga" — kirjutab Leo XIII. — „kõigi inimeste, iseäranis aga kõige ilma katoliiklaste kiitust ära teeninud."

Keiser Wilhelmile on paapst oma käega kirjutatud kirjas tema 25. aastaseks walitsemise juubeli piduks õnne soowinud. Kirjas awaldab ta soowi, et kiriklikud ja usulised kiselused Saksamaa ja tema wahel lõppema hakkaksiwad.

Prantsuse uus ministeerium on asutatud. Riigi president Grevi andis ministeeriumi asutamise Freycinet (ütle Freessinee) hoolde ja see seadis uue ministeeriumi järgmiselt kokku: Freycinet ise ministerpresident ja wälimine minister, Sarrien sisemine minister, Sadi-Carnot rahaminister, Goblet koolide minister, Boulanger sõjaminister, Aube mereminister, Demole kohtuminister, Baibant töode minister, Develle maade minister, Lockroy kaubaminister, Gonet posti ja telegrahwi minister. — Prantsuse ülemwalitsuse all seiswate maade, Annami, Tongkingi ja Madagoskari walitsemine saab mere- ja asunduste ministeeriumi alt wõimise ministri juhatuse alla. — Nõnda teatus Parisist. Seega on siis Prantslastel lühikese aja wältusel jälle uus walitsuse eestseisus ja siitamaaline wälimine minister Freycinet seisab kui ministerpresident ammetist lahkunud Brissoni asemel. Freycinet on juba kolmat korda Prantsuse ministerpresident, kord enne Gambettab, siis Gambetta langemise järele ja nüüd. Freycinet piab seejärele Prantsuse parlamendi parteide juures kaunis usalduses seisma, tall piab ka selle wääriline riigimehe osawus ja and olema — ja seda on tall ka tõeste. Ammeti poolest on ta kuulus ja tark inschenöör, muidu aga osaw ja elaw õnemees, tark diplomaat igapidi ja kawal ja tubli riigimees. Piaaegu üksgi parlamentline partei ei ole tema päris waenlane, tema parteide waenlane ta mitte. Wabariiklased teadwad, et Freycinet nelle ialgi liiga ei tee — seda on ta näitnud — ja mnemeelsed ning liiguemeelsed teadwad, et Freycinet neile mitmes asjas õigust annab. See olek on Freycinet'ile tema raskes ammetis kasuks, aga asjade praegusel segasel seisukorral ei saa see kasu wististe niipalju mõjuma, et Freycineti ministeeriumi kohta kaugt iga ja elu wõiks loota. Seda teab Freycinet ise wäga hästi ja ta wõttis peaministri ammeti ainult Grevy tungimise peale wastu. Praeguses parlamendis on walitsusel raske, tugewat ja kaua wältawat enamuse parteid wõita, olgu Freycinet omas ammetis nii osaw kui tahtes. Et aga Freycinet kord ammeti wastu wõttis, siis saab ta kõige pealt enam ehk wähem kõigi parteide tahtmisi täita püüdma ja ennast ühtlasi — auusa ja häbita ammetist lahkumise wastu ette walmistama. Tall on jo lootust, Grevy asemele kord riigi presidendiks saada ja seepärast on tall wäga waja, oma auu parteide silmas puhta ja puutumata hoida.

Prantsuse uue ministeeriumi nõuukogu oli ministerpresidendi Freycinet'i juhatusel 28. Detsembril m. a. koos ja pibas nõuu walitsuse parlamentlise seisukoha ja ettewõtete üle. Ministerpresident tähendas, uue ministeeriumi kohus olla, kõikidest endistest partei-tülidest wõimalikult kõrwale hoida ja ainult asju käsile wõtta, mis riigi rahalise ja käekäigulise heakorrale kasuks tulewat. Nõnda olla esiteks waja 1886 aastast rahalist sissetulekut ja wäljaminekut ühesuuruseks püüda teha, aga ilma uute maksude peale panemiseta, maksude kõrgendamiseta ja uute laenude tegemiseta. Teiseks pidawat asunduspoliitikalised küsimused ära seletatud ja Prantsuse ülemwalitsus Tongkingis ja Madagaskaris nii odawal teel kui wõimalik sissesõidu saama. Uue ministeeriumi ülesanne olla peale selle, riigi rahalist, majapidamiselist olekut ning tööliste seisukorda parandada ja iseäranis rahalise kokkuhoidmise eest muret kanda. — Sõjaminister Boulanger lubas sõjawäe wäljaandmisi ja kulusi wõimalikult wähendada. Kui see ei aitawat, siis wõidawat põletatud wiina aksiisi maksusi tõsta. Ministrid wõtfiwad nõuuks, kiriku lahutamist riigist parlamendis mitte kohe käsile wõtta, sellewastu aga iga seduse ettepaneku eest seista, misläbi seltsilikud ja kodanlikud õigused ülendatud saaksiwad. Ka lubas uus ministeerium poliitikaliste siidlaste wabaks laskmise poolt olla. — Nagu näha, on Prantsuse uue ministeeriumi sihid ja eesmärgid igapidi mõistlikud ja auulised; ootame ära, kui palju nendest nõuudest täide saadetakse.

Kuulu järele olla **Gladstone plaan**, et Iirimaale ise enese parlament lubataks, parlamendi wabameelsete liigete seas uuemal ajal nii palju wastasid leidnud, et ta teda parlamendile ette ei tahtwat pannagi. Et parlament juba jälle kokku on astunud ja üks esimestest asjadest just Iiri küsimus pidi olema, siis saame warsti kuulda, kas sõnum õige on.

24. Detsembrist **Hispaania peaminister Sagasta** pidulikomas rahwasaadikute kogusse ja luges kohe koosoleku algusele järele ühe kuninglise käskirja ette, misläbi parlamendi koosolekud tänasest päewast saadik teadmata aja peale lõpetatud pidawat saama. Mis Hispaania walitsusel selle käsu andmisele sundis, on weel teadmata, aga käsku wõeti üleüldise wõerastusega wastu.

Inglastest ärawõetud **Birma maal** walitseb praegu kõige **korratum ja segasem olek.** Mässajate ja röövlite salgad hulguwad riisudes ja röövides läbi maa ja Inglased on nendega päris kimbus. Mandalay linna ümber seiswat umbes 20,000 röövlit, kes iga silmapilk linna ja Inglaste kallale ähwardawat tungida. Ka olewat karta, et linnas eneses mässamine algawat. Inglis wägi Mandalays walmistab suure rutuga mässu wastu. Teine suur mässajate salk ähwardab Mahdia linna. Mässajate ja röövlite pea pesa-paik on praegu Kaugia külas, nende üks tiib ulatab Jaukintungi linnani. Kõigi nende röövli-wägede wastu on tugewad Inglis wäesalgad saadetud ning warsti on weriseid kokkupuutumisi ja lahingid oodata. Peale kõige selle on Birma prints, Alompra, Paleiki maakonna oma riigiks tunnistanub ja seisab seal 3000 mehega. Maakonna rahwas on teda kuningaks wastu wõtnud ja maksab temale maksusi. Alompril on ministrid ja täieline walitsuskond; ta annab käskusi ja neid täidetakse. Seeläreele on siis Inglastel tegemist küllalt, enne kui nad Birmas rahu ja heakorra jalule jõuawad seadida.

Mormoonlaste ususeltsile Ameerika ühendatud riikides on wiimne tund tulemas. Senatis tehti nimelt otsuseks, Mormoonlasi kuraatoride ülewaatamise alla panna, keda ühendatud riikide walitsus ammetisse paneb. Kuraatorid piawad teraselt seeüle walwama, et Mormoonlaste palju naiste pidamine, mis juba ammugi keelatud oli, täitsa kauks. Ühelgi mehel ei tohi enam naisi olla kui üks.

Kauba kuulutused ja nende mõju.

Tuttaw ja iseenesest mõista on, et iga kaupmees seda rohkem kasu saab, seda enam teenib, mida rohkemal mõeul temalt ostetakse. Seeläreele on kaupmehe suurem hool ja mure, wõimalikult palju rahwast enese kaupa ostma awateleda ja meelitada. Kui mitmet moodi, kui määratu suurel, kentsakal ja kawalal kombel see meelitamine ja ligikutsumine praegu sünnib, iseäranis suurtes linnades, sellest tahtsime siin paar näitusi anda.

---

wat hea preili, kas ta tohtiwat seda teeb mööda oma korwi koormaga mõisasse minna ehk mitte.

„Mine aga julgeste," kostis Elsa, „korwisid on mõisas waja kah."

„Kui wäga kallis inimene olete Teie, ilus noor preilikene," kiitis Mihkel edasi. „Oh et ma natukenegi Teie hea teust Teile tagasi wõikfin tasuda!

„Sa wõid seda kohe saja wõrra, kui Sa aga tahad, kostis Elsa.

Wana mees waatas imestates kena preili otsa: „Kudas — mill wiisil wõin ma seda?"

„Kui Sa mulle ära räägid, mispärast Sa oma noorel põlwel minu isa teenistusesi ära tulid, mis segadused sell ajal Sinu ja tema wahel oliwad. Sina olnud enne terwe, ilus mees, aga jalutumalt olla Sa minu isa mõisast ära läinud. Rahwa suu räägib sellest asjast ühte ja teist, räägi Sina ometi kord, kudas asi tõeste on."

Weikese wanakese nägu muutus tumedaks ja nukraks. „Ärge saatke mind mitte kiusatuse sisse" palus ta, „ärge küsige oma kõige tänulikuma wõlglase käest nii suurt tasumist. Minul ei ole mitte kerge Teie suurele heldusele küsitud ohwrit keelda, sest, — ilus preilikene — Teie olete wäga hea. Aga ärge enam selles asjas midagi küsige. Selle aja meelde tuletamine on minu wanale waewatud südamele wäga walus, ial ei tahaks ma oma noorest põlwest seda aega enam mõttesse tulla lasta, ial ei saa minul ka wõimalik olema oma õnnetumat südant selle aja saladuste alt Teie ees wabastada."

Pisarad oliwad wänakese põskede kortsude wahele weerinud, ta wana heal oli wärisema hakkanud, iseäralikul haledal pilgul waatas ta Elsa otsa, nagu teaks ta sellest lahkest ilusast paleest midagi isearalist aimata.

„Hea lapkukene," rääkis ta weel edasi, „Teie olete noor ja elu on Teile täis rõemu ja lahkust, — minu elu oli noorusest niisama sugune, aga — kõige selgemasse rõemutaewasse tõusis järsku hirmus äikese pilw — tegi pihuks minu eluõnne — Preilikene — ta pühkis käega oma silmi — mina kardan — Teie õnne taewas ei taha ka mitte nii selgeks ja rõemsaks jääda, nagu ta täna on. Teie olete oma seisukoha järele selleks nii liig hea ja õiglane, kui et kiusatused ja rasked elutormid Teid puutumata tahakkiwad jätta. Tõsine headus ja tõsine õiglane meel on nagu ilus lehkaw õis, mis küll oma kallistajatele kaunis ja armas waadata, aga mida siiski mitmesugused wäed ja käed murda, mitmesugused tuuled ja tormid hukka saata püüawad. Oh, et need elutormid Teie peale, kallis preilikene, mitte nii wäga raskeste ei langeksiwad, nagu mina kardan, oh et Teie nende wastu wõideldes mitte ilma tueta ei oleks, nagu mina olin. Mina näen, mina näen, Teil saab raske olema nende eest peaseda. Taewa wäed warjaku Teid, hea laps!"

Ta wõttis waikiwa, mõtlema tütarlapse weikesed, pehmed õrmed oma kuiwetanud kõwasse kätte, wajutas need kallistates oma karedate huulede wastu — ta andis neile suud — need ilusad, ellad sõrmekesed oliwad temale kõige suuremad heategijad, nad oliwad temale enam kui kahe wõrra seda tagasi annud, mis tundmata noorhärrad korwi koorma jõkke wiskamisega talle kahju teinud.

Mihkel laskis neiu käe lahti, wiskas wankri kaelusse üle õla rinna ette ja hakkas edasi astuma. „Jumalaga, head lapsed," hüüdis ta koorma eest weel tagasi.

Ta ei jäänud enam seisma.

Noor preili aga seisis nagu sammas paigal, — tema pilk oli liikumata korwi koorma kohta hoitud, ta mõtted näitiwad segatud olema, ta ei näitnud nagu teadwat ega tundwatgi, kui weike wanake oma huuled tema käe wastu wautas. . . .

„Elsa, miks Sa nii sambana paigal seisad, miks Sa enam ei räägi, mis Sull wiga," küsis Juuli pool kohkudes.

Elsa waatas segatud pilgul ja segatud mõtetes seltsilise otsa. „Ah, kas ma ei rääkinud siis enam? Kas ma selsin siis sambana?" kogeldas ta nagu sonides. „Ja mis rääkis siis see wana mees? — Kas ta ei ole mind hirmutanud? — Kas Sa kuulsid, kas Sa mõistsid, mis ta ütles? — Ega see ometi prohweti ettekuulutus ei olnud. . .

„Oh, ei," kinnitas Juuli. „Wana inimese jutt, tühi kõik. Tema ei tea midagi, mis ta räägib.

„Ah, wana inimese jutt — tühi kõik — ta ei tea midagi," kordas Elsa oma sõbra sõnu pool arusaamatalt järele.

„Aga ma — ma kardan, ma ei jõua oma isa tahtmist mööda moodude järele elada ega — moodude järele — armastada. . . . See uus metsa härra — ma kardan, ma näen teda weel ja siis — siis — — mis ütleb siis isa . . . .

„Elsa, ära sega," keelas Juuli kindlamalt. „Tule, lähme ära siit, lähme kodu. Kas see on Sinu rõemus, lustiline olek?"

Ta wõttis teise käest kinni, liigutas tema paigalt tulema. Seega hakas Elsa jälle enesest selgemalt aru saama ja endine lahkus temasse tagasi tulema. „Ah, need segased, weidrad rahwa jutud," rääkis ta tuskases meeles — need on minu" jälle jamsiks teinud. Hea oli, et meie seda wanakest nägime ja seeläbi tema õnnetumat korwi uputamise lugu kuulda saime, ma wõisin seda paha tegu temale ometi nüüd heaks teha, aga hea oleks ka olnud, kui meie wanakest mitte poleks näinud. Minu meele rahu oleks siis rikkumata, ja kui ma temale ta korwi kahju poleks tasunud, siis ei oleks tema kõelepaelad ka tõeste mitte lahti läinud, minule kõiksugu segast kraami mõistu wiisil ette kuulutama."

Elsa mõtles. Ta nägu muutus lahkemaks. „Aga las ta kuulutada peale, Juuli," rääkis ta siis elawamalt edasi, „inimese ettekuulutamine on ometigi tühi jutt, üksi inimene ei wõi tulewikuse waadata, ei enesegi, weel wähem kellegi teise elu asjus. Wana inimese jutt, — tühi kõik, — muud midagi. Mina olen aga temale head teinud ja wõin siis seda rõemsam olla. Eks ole tõsi, Juuli?"

„Muidugi, muidugi," kinnitas Juuli. „Mihkel on ometi wana inimene, tema mõistus ka wana ja nõrk — mõlle ometi, ta wõib uskuda, et meie tema korwi koormaga ära põgeneme, ja ometi tundis tema meid. Kas see on enam selge, kindel mõistus, kas niisugune wana ja nõrk mõistus piab siis tulewiku tundja ja nägija olema? Oh ei! Kõige tühisem jutt!

Tagasi tulnud lahkus Elsa näul, ehk küll weel wähene, oli Juulile kõige parem wastus, mida ta ootas. Elsa oli tõeste tuline, elaw ja lustiline loomus, seejuures aga ühtlasi ka iseäralise ella ja hea südamega, iseäraliste õrna tundmustega. Kõige elawamas, kõige lustilisemas rõemuhelinas wõlfiwad üsna tühised rõemuta pildid tema pehmet südant terawaste haawata, tema meelele tüüks ajaks hoopis waikset, wagusat, kurba tooni anda. Tema oli, nagu mõisa rahwas ütles, oma „ema tütar," rõemulise ja hea loomulise ema tütar — naisterahwas kõige peenemate, kõige kaunimate, aga ka kõige lihtsamate hinge omadustega. Tema noor, rikkumata hing oli nagu kõige õrnem lille leht, millesse iga puutumine mõjuda ja märki järele jätta wõis, nõnda, kudas see puutumine oli, kas rõemsa ehk kurwa mõtteline. Sellest siis ka tuli, et Elsa von Barthen tänases õitsewa looduse rõemukajas nii üli lustiliseks ja rõemsaks sai, sealsamas aga ka jälle waikseks ja kurwaks jäi, kui tema õnnelise südame ja lehkawa looduse rõemulaulule wiletsa korwi Mihkli nägemisel korraga kare, tume toon sekka langes. — Mis wälise ilu poolest Elsa juures ütelda oleks, siis wõiks see piaegu selles samas wäärtuses sündida, nagu tema seespidise hingeelu asjus. Elsa oli weikesepoolise, aga igapidi kauni keha kaswuga ja mitte palju wähem ilusa, iseäralise peenikese, lahket laati näuga. Rõemsas tujus ja waimustatud silmapilkudes wõis iga kunstilu armastaja teda ta peenikese õrna jume ja pehmeste hiilgawate mustade silmadega kõige kaunimaks iludiseks pidada, kuna ta igapäewaste inimeste aru järele päris ilus ei olnudgi. Tema isewiisilise peenem iludus tuletas tundjale silmale meelde õhtumaa elawamat, kaunimat loomust; ta oli jo ometi, nagu ikka üelbi, ema tütar ja tema ema soontes ei woolanud mitte alam kui kuulus Hispaania weri. Tema ema oli isa poolt Prantslane, ema poolt Hispaanlane, aga Prantsuse maal üles kaswanud, kust ka rikas ja suurtsugu siit maa mõisnik von Barthen teda omale kihlanud. Tema ema oli ka see osaw koolmeister, kes armastatud tütre õrnas rinnas õiget, inimlist loomuliku tundmuse ja lihtsuse idu üleliigse peenuse närtsitawas, rikkuwas õhus mitte surra ei lastnud. Ta oli seda loomulist lihtsuse idu tütre hinges hoolega hoidnud, kuni see wimaks ise ennast, nõnda ütelda, liiale wägewusele üles ulatas — „liiale wägewusele" sellest liighiilguse ja liigpeenuse seisukohast mõteldes, kuhu Elsa von Barthen oli sündima pidanud ja kus ta oma isa ühte, rüütliliku meele raudse tahtmise järele nõtkumata seisma pidi. (Pooleli.)

Üks tuntawamatest kombedest, emnast rahwale tuntawaks teha ja oma kauba peale tähelepanemist tõmmata on kuulutamine ajalehtedes, oma kauba wõi töö külge nime trükkimine ehk kauba wäljapanemine waate-aknate peale. See ei tähenda suurtes linnades palju, seal on hoopis tähtsamaid abinõusi leitud ja wäljamõeldud ning wahetpidamata mõeldakse uusi, tõmmawamaid ja kentsakamaid kära tegemise moodusi wälja. Iseäranis kuulsad on selles asjas Ameeriklased, siis ka Pariisi, Londoni ja Berliini kauba-ajajad. Seal on teatrite eesriibed, isegi kulissid, kuulutusi ja teadaandmisi täis, juba trükitakse mõnes kohas teatri sedelite teise küllegi peale kõikjugu kuulutusi ning paberirahasi liigub rahwa seas, mis keskelt lõhki on kistud ja ainult sellepärast, et paberi ääre, millega lõhkine raha kokku on kleebitud, selle ja selle kauplusc kuulutust kannaks.

Kirju ja imestamise wäärtline on kuulutuste asi suurtes pealinnades. Uulitsatel ja ajalehtedes, wõerastemajades, raudteejaamades — igalt poolt paistawad sulle kaubamajade, wõerastemajade, wabrikute, käsitöölste kuulutused wastu, — igas wormis, igal wiisil. Näituseks paistab kusgilt müüri küllest suur tulipunane plakat wastu, mille pealt juba eemalt jala pikkuse tähtedega kirjutatud sõna „Kahewõitlus“ lugeda wõib. Inimesed ruttawad uudishimuliselt ligemale, et imelist sedelit lugeda ja kuulutatawast wõitlusest teatust saada, aga mis seisab nende imestuseks suure sõna all pisema tähtedega trükitud? Sedeli peal seisab: „Kahewõitlus — on keelatud, mitte aga nii wäga odawad hinnad, milledega N. N. kauplus müüb!“ Teises kohas käiwad suureb punased tähed: „Wiis minutit aega!“ Kes seda näeb ja lueb, jääb tahtmata seisma, olgu tall kui suur rutt tahtes. Mis seisab aga ninetatud kolme suure sõna all wähemate tähtedega? Terwe kuulutus on: „Wiis minutit aega — wältab ainult meie kauplupe tagawara kogu waatamine, et tunnistada wõib: ilusamat, paremat, selgemat ja odawamat kaupa ei ole enam kusgilt saada.“ Pahaselt, asjata ajawiitmise üle ruttawad waatajad edasi. Aga warsti platame ueste. „Tuli! Tuli! Tuli!“ seisab kusgil suurte tähtedega. Tuli? Kus ta on? Inimesed ruttawad ligemale ja luewad: „Tuli — häwitab puu ja kiwi, mitte aga S. wabrikus tehtud rauast rahakapib, mida ainustatud rahwale soowitame.“

„Hirmus! Hirmus!“ ütleb sedel kusgil müüri küllen. Mis see ometigi tähendab? Mis on sündinud? On keegi ära tapetud? Ei sugugi. Lewi Maieri kauplus kuulutab selle sedeliga: „Hirmus, hirmus, hirmus — odawalt piame meie müüma, sest neljateistkümne päewa pärast piame kauplupe käest ära andma.“ — Nõnda, sarnaselt ja teisiti püüawad kaupmehed ostjate tähelepanemist eneste peale tõmmata ja eneste nime rahwa seas tuttawaks teha.

Ilmalinnades, nagu Pariisis ja Londonis, on sarnasel kuulutamisel muidugi ka wäga lai põld ja kauged piirid. Ammugi tuntud asi on, et Pariisis suureb rätsepameistrid ja moodikauplused tosinate kaupa meeste- ja naisterahwaid pirawad, neid oma kõige uuemat moodi riietega uulitsale, kohwimajadesse, teatritesse, kontserdidesse j. n. e. saadawad, et need kauplupe heaks ja kasuks ennast näitaksiwad ja uusi tellijaid ja ostjaid ligi meelitaksiwad. Igapäewane asi on ka Pariisis, et kirjus riides ratsanikud lippudega, millede peal wõerastemaja, kauplupe ehk mõne lustikoha nimi särab, läbi uulitsate sõidawad. Berliinis ja Pariisis on ka woorimehi, kes eneste troskad kuulutuslehti lasewad täis kleepida. Sõitmine nii sugunes kuulutuse-troskas on palju odawam, sest sarnane troska piab pikkamisi sõitma, et inimesed kuulutusi lugeda saaks.

Mis ajaleheliste kuulutuste kohta puudub, siis on selles tüks Ameerika kõikide ees, imelikul wiisil aga Prantslased Sakslaste ja Inglaste taga. Ameerika on uuemal ajal päris kuulutuste ülikoolika saanud. Nii kentsakaid, naljakaid ja imelika kuulutusi, kui sealsed ajalehed toowad, ei ole kusgilt teiselt maalt leida. Mõne aasta eest seisis Nju-Jorki linnas müüri küllen määratu suur plakat, mille peal suurte tähtedega kaugelt lugeda oli: „President Arthur surnud, ära tapetud!“ Astuti ligemale, siis leiti nende sõnade wahelt ka wähemate tähtedega trükitud sõnu ja nimelt oli terwe kuulutus järgmine: President Arthur oleks juba ammugi surnud, ära tapetud praeguse külma ja niiskuse läbi, kui ta mitte mitmet aastat N. N. kauplupe sooje flanellist särkisi ei kannaks.“

Ameeriklased lähewad oma kuulutustega sagedaste üle ülemüübise kombelise ja kõlbduse piiri. Üks Nju-Jorki püssiwabrikant laskis hiljuti oma kuluga ühe enesetapja haua peale toreda mälestuse-kiwi panna, mille peale kuld tähtedega oli kirjutatud: „Siin puhkab isand J. S., elutüdimuse pärast laskis ta ennast maha, ja see rewolwer, millega ta enesele otsa tegi, oli Colti seltsi ning N. N. wabrikus tehtud.“ Kas politsei wahele ei tulnud ja kiwi haua pealt ära ei lasknud wiia, on teadmata. Ime pole ka, kui politsei sellest wäljagi ei teinud, sest Ameerikas on jo kõik wõimalik.

Taltsam, aga päris Ameerika moodulne on ka järgmine kuulutus, mis hiljuti ajalehes „Neue Freie Presse für Texas“ ilmus: „Hiljuti leiti Illinoisi maakonnast üks mastodon (elewandi sarnane suurte kihwadega hämninenud elaja-sugu) ja selle elaja kihw-hambad kaalusiwad 175 naela. Küll pidi sell elajal kole hambawalu olema olnud! Niisugust hambawalu parandab aga ruttu ja põhjalikult B. J. Bitters.“

Keegi teine Ameeriklane awaldas järgmise liigutawa kuulutuse: „Hirmsa rööwliteu läbi, mille ohwer mina ja minu kauplus 14. s. k. p. oliwad ja mill minu kaubast suur osa rööwlite kätte jäi, oleksin ma päris kerjajaks saanud, kui rööwlid minu kapist ka minu raha oleksiwad kätte saanud. Nad et jõuudnud aga kappi lahti teha, sest see oli Nju-Jorkis hra Mertoni wabrikus tehtud ja igapidi kindel, mis eest ma wabrikanti südamest tänan. Austaklikult N. N.“ — Muidugi ei olnud kuulutaja siin keegi muu, kui rahakappide wabrikant Merton ise ja räägitaw rööwlitegu päris kuulutatud, aga see ei wähendanud tema mõju.

Kuulutuste kentsakas worm, nali ja uudis nende sees ei jää seal ialgi rahwa kohta mõjumata. Seda teadwad Ameeriklased ja on sarnaste kuulutuste tegemises ja wälja mõtlemises osawad meistrid. Olgu järgmine kuulutus näituseks, mis pealkirja „Seltersi wee wõim“ kandis: „Härra Arnold, endine Inglis laewawäe kapten, elab weikeses suwemajas Aberdeeni maantee ääres. Ühel öösl äratab teda kahtlane kolin ja ta näeb, et keegi wäljast akna kaudu lahti kisub. Kaptenil ei olnud mingit sõjariista käepärast, aga ta ei kautanud oma rahu. Nuttu tõmmas ta ühe tuas olewa seltersi pudeli pihku, ootas niikaua, kui waras aknast sisse hakkas ronima ja laskis korgi lahti, kui warga nägu juba nähtawale tuli. Kork paukus kaunis waljuste. Mõju oli suur. Waras, ootamata paugu üle kohkunud, arwas, et selters, mis tema wastu nägu oli woolanud, tema enese weri oleks, mis hirmsast haawast jooksb. Ta langes tua põrandale ja hüüdis: „Armu, armu!“ Kui Arnold nägi, et tall ainult ühega tegemist oli, sidus ta warga kinni ja laskis teda politsei kätte anda. Seepärast on wäga soowitaw, et igaüks seltersi kodu piab, iseäranis seda, mida N. N. wabrikus walmistatakse ja sealt wärskelt ja maitsewalt saada on. Kui teda ka igakord waraste wastu sõjariistaks waja ei ole, siis wõib teda igamees ka enese keha kosutuseks tarwitada.“

Nali kuulutuses mõjub Ameerikas. Kelle pool seal naersab, see on wõidumees. Seda teadis ka üks Ameerika tsirkuse kunstnik, kes oma esimest ülesastumist järgmise kuulutusega teada andis: Lähematel päewadel saab mull auu olema, esimest korda siit linna rahwa ette astuda. Mis ei wõlts ma kõik õneleda, et Teile juba ette ära ütelda, kui imelikka kunstükka Teie minust näha saate. Aga kui osaw kunstnik, kelle sarnast enam ei olegi, põlgan ma kõik kiitlemist ja kära tegemist ning annan nimult weikese näituse, kui suur minu osawus on. Hiljuti mängisin ma San Franziskos maailma kuulsas Davisoni tsirkuses. Tsirkus oli rahwast puu plisti täis, õun ei wõinud maha kukkuda. Kui ma oma kunstükid olin lõpetanud, paneb kõlakutamine seinad wärisema. Korraga jäätwad aga kõik waikseks. Kaugelt, tsirkuse tagumisest nurgast tõuseb nüüd keegi rahuliselt ja pikkamisi üles, tungib inimeste hulgast läbi, astub keset tsirkust ja sammub otse minu juure. Ta wõtab minu käe ja pigistab seda tugewaste, ilma sõna lausumata. Ta ei olnud keegi muu, kui üks orangutangi ahw. Kui mina juba ahwi oma kunstükkidega nii suurele imestusele ajasin, siis wõib iga inimene arwata, kui suur kunstnik mina olen.“

Aga mitte ainult reisijad kunstnikud ei püüa enesele Ameerikas sell kombel kasu saada, ka ajalehedgi otsiwad enestele lugejate rohkenemist naljakate kuulutuste läbi. Nõnda oli ühes California lehes järgmine kuulutus lugeda: „Imelik surm. Üks meie lehe lugeja, kes üksikus maakohas elab, kus wähe lõbu ja lahutust on ja kellele seepärasi meie leht mitmekordset kasu ja lõbu pakub, seisis neil päewil postimajas ning ootas kõige uuemat numrit. Ta oli täis tungiwat igatsust, sest lisas ilmuw romaan oli just sarnase koha pealt pooleli jäänud, mis lugejal kõige põnewam oli. Post jäi aga sell päewal weidi hiljaks. Kui posti-ammetnik ootajale wiimaks ta lehte kätte tahtis anda, — mis Te' arwate, mis ta leidis? Meest ennast ei olnud kusgil, kuid paljalt riide hunnik põrandal — ta kübar, saapad ja wihmawari. Mehe enese oli igatsus ära jõõnud.

Niisama jäneda naljaga wäljaehitatud on ka ühe rohtude kaupmehe kuulutus, mis nõnda käib: „Proua S., kui ta paari nädala eest mehele läks, oli nii nõrk, et ta altari ees waewalt seista jõuudis. Nüüd on ta aga minu rammu-tilkast tarwitanud ja on praegu juba nii tugew, et ta oma mehele raskeid trükraudasi suudab wastu pead wisata. Ka trehwab ta ikka.“

Need on kuulutused, mida ja millede sarnasid Ameerikas sagedaste ajalehtedest leitakse ja seal täieste kuulutaja soowi täidawad. Aga weel muul wiisil püütakse seal kuulutusi ilmutada. Tschikago linna walitsus andis ühe rikka kaubitsejale raske raha eest luba, oma kuulutuslehti politsei ammetnikkude selja peale üles panna, kuna üks Omaha linna kuulutuste-agent terwe paku palweraamatu laskis trükkida, milles ühe lehe peal palwed, teise peal aga kõikjugu kuulutused seisiwad. Seda raamatut laskis ta kiriku ukste juures ilma rahata inimeste sekka ära jagada. Keegi teine mees üiris enesele kirikus kantsli wälimise külle ja riputas sinna oma kuulutused üles. Ja kiriku walitsus lubas seda!

Kuulus elajate maja omanik Barnum, kes ainult kuulutuste waral mitmekordseks miljonääriks sai — kellest meie ka juba oleme õnelenud — pani oma nüüdse suure asjandusele järgmisel wiisil põhja. Tall oli Nju-Jorkis weikene kehw elajate maja, milles wäga wähe waatajaid käis. Barnum oli kehw mees. Ühel päeval tuli talle kena mõte. Ta palkas uulitsalt mehe ja laskis sellele isemoodi kentsaka ülikonna selga

Kuulutused.

Wirulane

tuleb 1886. aastal ikka igas nädalas wälja

ja püüab hoolega oma ülesannet täita. Wähemalt iga kuu kohta saab ka üks era lisaleht ilmuma ja igale tellijale saadame esimese numriga ka 1886 aasta seinakalendri.

Wirulase püüdmine on, nagu ennegi, kõige jõuga rahwa õpetuseks, hariduse ja teaduse kaswatamiseks rahulikus meeles tööd teha, Eesti rahwa kasude eest truuiste seista, tema käekäigu parandamiseks jõuudu mööda ikka abiks olla, temale ta majapidamises mõistlist õpetust ja juhatust, ja elus kaunist meelelahutust ja lõbu pakkuda, kõigist tähtsamaist sündmustest kodumaal ja kõiges ilmas sõnumid anda, maailma elukorrast ja kõigi riikide poliitika seisust teatust tuua, nii et Wirulane igale lugejale, noorele ja wanale, õpetuse ja teaduse põõrdele, sõnumite, sündmuste ja poliitika asjade ihaldajatele, juttude ja lõbu armastajatele kõigiti armas ja hea seltsiline wõiks olla.

Wirulase sõprade hulk on ka minewal aastal kaswanud, nii et tema lugejate arw mõned kümned peale 4000 tõusis. Julgeme seda tunnistuseks pidada, et Eesti rahwas Wirulase enesele heaks ja tarwilikuks leheks on tundnud, mille eest ikka tänulikud tahame olla; julgeme ka loota, et meie tulewikul ka saame jõuudma, sarnast luguimamist Eesti rahwa poolt ära teenida.

Wirulase tellimise adress, tellimise kohad ja hind on iga lehe eesotsas nimetatud; palume sealt waadata. Enamtellijad saawad iga kümne eksemplari pealt ühe eks. hinnata ehk 10 protsenti tellimiste hinnast. Wõla peale tellimisi ei wõeta wastu. Kellel wõimalik, neid palume oma tellimisi ilma waheme heta, ise ära saata, niisama ka nimesid ja adressisid ikka selgeste kirjutada.

Täname kõiki meie töö sõbru lahke osawõtmise ja lehe wälja lautamise eest sõdamest, loodame ka nende auusa usaldusse peale, et nemad selle aasta kohta jälle meile oma sõbrust ja lahkust osaks saada lasewad ning, kui wõimalik, ka uute sõprade juure muretsemisega meie tööd tuetada püüawad, mis läbi sis Wirulane seda mõnusamalt ja paremaste oma isamaalist tööd wõiks teha. Tellimiste ära saatmisega palume rutata.

Wirulase toimetus.

Wirulase tellimisi

wõetakse ikka igal päewal wastu ja antakse kõikidele uutele tellijatele esimesed numrid, mis juba ilmunud, kaasa. Kõik uued tellijad saawad ka seinakalendri kaasa, ja on see seniste tellijatele ühes lehega juba ära saadetud.

Kõikidele uutele tellijatele saadame lehe sellsamal päewal siit minema, mill nende kellegi tellimine meie kätte jõuab.

☛ Kolmandamast numrist saadik peale on Wirulase üksikute numrite hind 6 kop. nummer.

Toimetus.

Armuannetest, mis meie kätte antud ja saadetud, on weel järelnimetatud inimesed abi saanud: Lesk wana inimene Leena Roos, Maneesi uulitsas Luugi majas, 1 rbl., lesk wana inimene Anna Woore, Weikeses Palesnas Nr. 13 pp., 1 rbl. 60 kop., lesk Liisa Kilter Alemanni uulitsas Nr. 313, kahe weikese lapsega, 1 rbl. 40 kop., Anna Tihane, Weikeses Tatarskis Nr. 216, lapsed weikesed, 1 rbl., wana puujalaga sõdat, Johan Maasikas, Suures Kampasnas Nr. 224, 1 rbl. 40 kop., lesk Leena Selli, kahe alaialise lapsega, sealsamas 1 rbl. 60 kop., lesk Mari Klaage, Liiwamäe uulitsas Nr. 146, kahe alaialise lapsega, mees õnnetuse läbi, kõrgest langedes, surma saanud, 2 rbl., lesk Anna Roos, Uues Tatarskis Nr. 220, kahe alaialise lapsega, 1 rbl. 40 kop., Liisa Berstinoff, waene wana inimene, 1 rbl., kõik seekordsed saajad kokku, 12 rbl. 40 kop. Mõned nendest annetest oleme pärast jõulu ära annud, teised enne jõulu. Ülelõdse on meie kätte armuandeid waeste heaks tulnud **114 rbl. 33 kop.**, ära oleme neile annud, mõned wähemad annib arwamata, enne 107 rbl. 5 kop., nüüd 12 rbl. 40 kop., kokku 119 rbl. 45 kop.

Wirulase toimetus.

Wirulase tellimisi

wõtab **Tartus** peale teiste wastu,

P. Schmidt, raamatukaupleja,
Kauba uulitsas Nr. 2, Wene poodide wastas.

Kuulutus.

Wiljandi kogukonna walitsus, mis Pärnu Wiljandi kreisis ja Wiljandi kihelkonnas, annab ette tulnud wanast wõlgu jäänud nõuudmiste pärast teada, et kellel neid ülemal nimetatud kogukonna walitsuse käest on, piab seda 6 kuu aja sees, s. o. kuni 20. Juunini 1886 siin kogukonna walitsuse juures ülesandma; peale selle ei saa kedagi wana wõla nõudjat enam kuulda wõetud. Wõla ülesandmise päew on iga kesknädalal.

Wiljandis, 20. Detsembril 1885. 2

Kogukonna walitsuse nimel
Nr. 2607. Wallawanem: **H. Akkerberg.**

St. Georgiuse kolmeklassilises Eesti-Wene keelekises koolis

algab õpetus

9. Januaril 1886. a. Tartus, „Linda" seltsi majas. Uute koolilaste wastuwõtmine on 7. ja 8. Januaril. Koolilapsed wõiwad kooli juures ka korterit saada. Koolt walitsuse nimel

J. Pellberg, koolipetaja.

Seega annan teada, et õpetus minu

poeg- ja tütarlaste koolis

14. Januaril algab. Wastu wõtmine iga päew Schubbe uulitsas Blaumanni majas Nr. 8.

Õpetus meie koolis, kus iseäranis

Wene keele peale

röhku pannakse, algab 13. Jaanuaril

M. Ernst ja M. Martinsen,
Uue uul. Rechtlich'i maja Nr. 259., üks trepp
2 üleweal, paremat kätt.

Lapsed, kes

Kosti kohta

tahawad, leiawad seda lahke wastuwõtmisega Pikajala all Nr. 51, majaomaniku juures.

Keegi auus ja wiisipäraline noormees soowib omale kuhugi 2

aedniku juure

õpilase kohta. Adres selle lehe toimetuses.

Hugo Treffner'i kolmeklassilinekool

Tartus.

I. Kooli õpetus (programm).

Ettewalmistamise klass.

Ettewalmistamise ehk elementaarklassis antakse algusõpetust ehk elementaaropetust.

Kolm peaklassi jautakse igaüks alumise ja ülemise jausse. Kolmes peaklassis õpetatakse kuni klassika ning reaalgümnaasiumide kolmandama klassini (tertia).

II. Kooli lõpul.

Kooli lõpul wõiwad kaswandikud koolist a) klassika-, b) reaalgümnaasiumide kolmandama klassi astuda, c) apteekri õpilase, d) wäeteenistuse kolmandama järgu ja e) priwaat elementaarkooli õpetaja eksami ära teha. Wiimsed — priwaat elementaarkooli õpetajad — on wäeteenistusest priid.

III. Kooli wastuwõtmine.

Peale linna elementaar- ning kreiskoolide kaswandikkude saawad ka Eesti ja Wene koolide õppijad maalt wastuwõetud ja on see kool meie Eestimaakondades esimene, kus maalt tulejad lapsed otsekohe gümnaasiumidelle ettewalmistatud saawad, ilma et kaswandikul tarwis oleks enne mitu aastat teistes koolides käia wõera keelte kätteõppimise pärast.

IV. Kooli seis.

Kooliõpetajate arw oli wiimsel poolaastal 12, kaswandikkude arw oli 110.

V. Ülespidamine ning korter.

Koolimajas wõiwad kaswandikud ülespidamist leida ja õpiwad ja elawad siin nelja kooliõpetaja juhatuse ning ülewaatmise all, mis ülemate ja wanemate poolt tungiwalt soowitud on. Kooliõpetus **algab 8. Januaril** 1886.

Uusi kaswandikkusi wõtab wastu igal päewal kell 12—2, koolimajas Nr. 2 Hobuse uulitsas

Hugo Treffner,
kooli direktor.

Kosti lapsed

leiawad lahke wastuwõtmise ühe kooliproua juures. Kodune keel on Wene keel. Kosti raha on odaw; ka wõetakse raha asemel söögimoona wastu. Tallinnas Uue uulitsal Nr. 259 Rechtlichi majas, üks trepp üles minna, paremat kätt.

Üks kostilaps leiab odawa hinnaga sõbralikku wastuwõtmist ja kooli töödes järele waatamist Uues uulitsas parun Girardi majas Nr. 65. Rääkimise tunnid kell 11—12.

Saksa ja Wene keeles

ja muis asjus wõiwad lapsed õpetust saada Hospidali uulitsas, Seppneri majas Nr. 208.

Lapsed, kes siinsetes koolides käiwad, leiawad kasuliste tingimistega lahket wastuwõtmist ja järele aitamist kooli töödes Weike Tartu maanteel Nr. 4

2 **Wilhelmine Saß**'i juures, sünd. Scharloh.

Kosti lapsi

wõetakse kõige odawama hinna eest wastu ja antakse, kes soowib, kodus ka Ladina, Kreeka ja Prantsuse keeli eratundisi. Kodune keel on Saksa ja Wene keel. Teadust, kus see tähtjas kosti koht on, saab **Unschi** raamatukauplusest.

1 Kärnel,

kes naisemees ja hea elukombedega, wõib 15. Märtsiks s. a. puukooli asjandusesse kohta saada, Weike Pärnu maanteel Nr. 97; ühtlasi on temal ka kojamehe kohused täita.

W. Kühnert.

Üht wiisakat kärneri

otsitakse maale. Teenistus algab kõige hiljemalt Januari kuu lõpul. Lähemaid tingimisi saab teada Tallinnas härra Hoffmanni juures Pika uulitsas Grünbergi majas. 2

Õpetus

minu koolis algab 15. Jan. Ülesandmine enne lõune tundidel.

P. Seemann,
Weike Roosenkrantsi uul. Nr. 94.

Noored tütarlapsed,

kes rätsepa tööst hästi ära tahawad õppida, leiawad lahket wastuwõtmist Suure Roosikrantsi uulitsas Nr. 125, hoowi sees. 2

Koolilapsi

wõetakse **weel kõsti peale**, Suure Tartu ja Kompasna uulitsa nurga peal, Nikiforowi majas Nr. 9.

A. Heinrichsen.

Annan seega teada, et minu oma

Tantsu õpetust

15. Januaril 1886 algan.

Õpetuse ajad on õhtu kell 9 kuni 11. Õpetuse hind 32 tunni eest: meesterahwale 5 rbl., naisterahwale 3 rbl. Ülesandmist wõtan igapäew wastu Toompea alewis Kordese uul. Andersoni majas Nr. 190, korter Nr. 5.

Austupaklikult

G. Bundt,
tantsu õpetaja.

Teatan seega oma sõ pradele, tutwatele ja kõige ümberkaudse rahwale teada, et ma Tartu maanteel, minu omas majas olewa

wiinakauplusе

uuest aastast saadik jälle enese kätte olen wõtnud, kust ma soowijatele

kõiksugu joogi kaupasi

wõimaliku odawate hindadega müün. Kaubad on mitmest kõige paremast wabrikust ja sellepärast soowitamise wäärt head. 2

Austupaklikult **J. Ruchno.**

Narwas, Turu uul., Ed. Otto majas wõetakse **tellimisi meesterahwa riiete tegemise** peale wastu ja toimetatakse ruttu ja odawalt. 3

Rätsepmeister **Zurg.**

Palun tähele panna, et minu juures igal ajal wabriku hinnaga mõedu järele

akna klaasisi lõigatakse.

Peale selle müün ma **kullatud** ja **muste pildi raami liistusi, peegli klaasisi** ja kõige paremat **demanti** ja panen wanad demandid uueste ümber.

J. Eckström,
klaasisepp ja kuldaja,
Wana turu kaelas, Pawlowi majas № 8.

Malmi kangist,

(pallasti), ahju wõlwide tarwis, on saada, pikkus üks arssin 5 wersõoki, 60 kop. punt; Suure kompasna uulitsas Nr. 201.

Kaupmees **Rebrow.**

3 **Igat seltsi põllu gipsi,**
jahwatatud kui ka tükkis, niisamuti ka **soola, randa, silku** ja muud kaupa müüb odawa hinnaga

Chr. Rotermann,
Tallinnas, piirituse wabriku kõrwas.

Esmaspäewal 23. Detsembril warastati Wiljandi linnast minu neljateistkümne aastane **randjas ruun** ühes rautatud reega ja muu riistadega ära. Tundemärgid: Keskmises suuruses hobune, lakk paremal pool, weikene lauk otsas ja kaunis tõntsid kõrwad; rangibe ja sedelka all õerunud kohtade peal walged karwad, saba weiklane lipsakas. Hobune kaunis laisk. Kes selle warguse kohta Wiljandi Sillakohtusse ehk Puiatu walla walitsusele kindlat teadust annab, saab head waewapalka.

Saatre Andrese Mitt,
peremees Puiatus.

Kroonlinna

Eesti Heategewa Seltsi raamatukogust

(Песочная ул. домъ Синебрюхова)

antakse maksu eest raamatuid wälja lugeda iga pühapäew, teisipäew ja reede õhtu kell 6—8. Sellsamal ajal wõetakse seal ka kõikide Eesti ajalehtede peale tellimisi wastu, niisamuti ka igasugu raamatute tellimisi, olgu need kiriku-laulu-, jutu- ehk koolraamatud. Tellimised toimetatakse ruttu ja odawalt, ilma iseäralise maksuta. 2

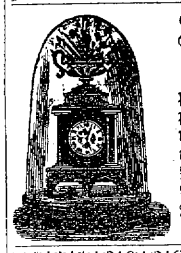

Seinakellasi

ja taskukuristi

parandatakse uuest aastast 25 protsenti odawam kui enne wäga heaste ja wastutakse üks aasta — Harju uulitsas Mühlenkampi majas Wana Posti uulitsa nurga peal.

Tellimisi teha palub austupaklikult

R. Zimmermann.

Keegi on Tallinnast ühe käsikirja

„Looduse lugu"

leidnud. Kautaja wõib seda selle lehe toimetusest kätte saada.

Tempeldatud toobid,

pooled toobid ja **korterid**, hästi **paksust plekist** tehtud, on saada kõige **odawama hinnaga** Pikas uulitsas v. Rottbeck'i majas Nr. 133.

G. Walker, Tallinnas.

Annan austupaklikult teada, et ma uuest aastast saadik Wene turu ääre Peuckeri majasse

söögimaja

olen asutanud, kust ma tugewat ja maitsewat lõunesööki ja ka teed ning kohwi müün, nii hästi wälja wiia kui sealsamas süüa. Road on head ja hind odaw. *2

Prinz Waldemar

ehk

Würsti loss ja kloostri kelder.

Meie aegne Jesuiitide poliitika jutustus.

See uuema aja romaan wõrdleb 1870 ja 1880-ma aasta wahel ja toob selget pilti Jesuiitide kawalast poliitikast. — Sellepärast palun auulisi kirjanduse sõbru sellest pikemast jutust rohke ostmise ja tellimisega elawalt osa wõtta, et ka Eestirahwas selle tähtsa raamatu sisuga tutwaks saaks.

Et „Prinz Waldemar" Eestirahwa seas lahket wastu wõtmist leidnud ja esimene trükk juba peaaegu lõpekorral on, on tarwis teise trüki üle aru pidada ja palun seepärast ostmisega tõtata, et ka tundmata Eesti õed ja wennad ja kogu Eesti noorrahwas temaga sõbraks saaks.

See suur romaan on nii kena ja tähelepanemise wäärt, nii uudsirikkalt ja erutawalt, nii kui ka kõige õrnema ja soema tundmustega ja ladusas kirja keeles kirjutatud, et siiamaale teist tema sarnast pole olnud. Kes teda lugenud, teab temast üksi head ütelda, milleks ta ka tõeste jääb. Tema suur teaduserikkus toob iga lehe külle peal uudist, uudist mis edespidi ka isegi rahaga lunastada ei ole.

Et see suur töö juba peaaegu lõpekorrale jõuab, on mul armsa Eesti rahwale selle eest tänu ütelda, kes mind tema kaunis elawa ostmise ja osawõtmisega on awitanud.

Nii kui „Prinz Waldemar'i" Nr. 1. kaane peal seisab, pidi see suur romaan aga 20 numbris ilmuma ja leidis sellepeale ka mitmelt poolt lahket osawõtmist, aga et see kena jutt mitte tükeldatud ei saaks, waid kõigipidi täielik saaks olema, wenib jutustus kunni 24 numbrini. Teaduseks neile, kes kõik anded ostnud, et nemad 4 annet ja ilukaaned 3 raamatu kokku kõitmiseks peale 20 numbri ilma hinnata saawad ja neile posti kaudu kätte toimetatakse.

Lähemaks seletuseks nimetame siin mõned peatükid:

Würsti kohtu otsus. — Kelmide küüsis. — Libeda tee peal. — Jesuiitide lõks. — Tulepuraskawa mäe juures. — **Milljonide püüdmine üks teise wõidu.** — Minna ehk sina. — Pärisorjaks müüdut. — **El Dscheriidi oas.** — Pärisorja kaupleja. — Dahoomi sõjapäälik. — **Amatsoonide surma sõit.** — **Must Beenus.** — Ameerika kaksik wõitlus. — **Prinz, markiisa ja teender.** — **Hand põlises metsas.** — **Inka waranduse kamber.** — Sõbruse asutus. — Wõsaröövlid. — Kängura hotell. — **Würstlik timukas.** — **Tiigri kautsel** j. n. e.

„Prinz Waldemar" on juba kunni 20. numbrini saada.

„Prinz Waldemar" on numri wiisil **à 20** kop. järgmistes raamatukauplustes saada:

Tallinnas: **Karl Busch, M. Nasthal, T. Pihlakas Th. Jakobson, Kluge & Ströhm.** Tartus: raamatukõitja **Perly.** Narwas: **R. Jacoby & Co.** Peeterburis: **A. Lindeberg,** Малая Конюшенная, д. № 5. Pärnus: **R. Jacoby & Co.** Paides: **Seidelberg.** Kuresaares: **A. Sepp.** Austupaklikult

„Prinz Waldemari" toimetaja ja wäljaandja.

Tõnissoni

Adress-Kalender, nimega **„Rahwa tähtraamat"** 1886-ma aasta jauks, sai 19-mal Now. k. päewal walmis. Nüüd on teda juba Eesti raamatu kauplejate käest saada. Hind 20 kop. Tema seest leiab lugeja kõikkugused tähtjamad ja tarwilisemad teadused, mis suurtes kalendrites on seisnud. Wäga tähele panemise wäärt on see, et ta kõikidele Eestlaste linnade-, kihelkondade- ja waldade-nimedele Wenekeeli nimed juure lisab, mida wäga mitmed on soowinud. — **Rahwa tähtraamat** ilmus 1882-se aasta jauks esimest korda ja sai rahwa poolt suure rõemuga wastu wõetud. Nüüd on ta kolme aastase puhkamise järele jälle wälja tulnud, aga palju suuremas wormis, kui esimesel korral. Ta on 6½ trükipoognat (104 lehe külge) suur. On soowitaw, et kõik, kes Adress-Kalendert tarwitawad, just selle omale ostaksiwad.

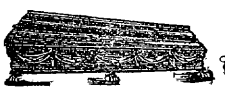

M. Emann'i puusärkide magasin

Tallinnas, Harju uulitsas, Jaekschi majas Nr. 182.

Annan teada, et ma oma puusärkide magasini kõige täielikumal wiisil olen suurendanud, kust ma kõige Tallinna ja ümberkaudse rahwale oma suurest kogust kõige kallimaid ja kõige lihtsamaid puusärkisid igas suuruses ja kõige odawamat hindadega ☛ soowitan. Töö on hea ja hinnad wõimalikud madalad, nõnda et seega kõikid rahulolemist ja usaldust loodan ära teenida.

Martin Böckler'i

wankre-määre, laki ja wärwi auuru-wabrik ning kondi-weski Tallinnas

soowitab gipsi (Strahlengyps)

tükkis ja jahwatatult.

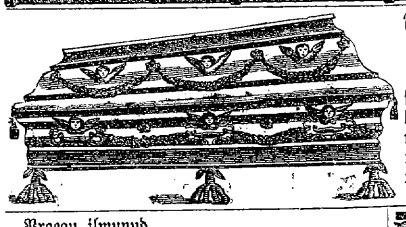

Tislermeister C. H. Dunckel'i

puusärgi-magasin, ilma auruta,
Tallinnas, Pitka-uul. Nr. 116,

soowitab oma hulgast heasti walmistud **puusärkidest** igas suuruses ja iga soowitud ilustustega, muretseb neid usinast ja auru-wabriku hinnaga tellijate kätte. **Raesterahwas,** kes surnud riide paneb, peale kauba.

Praegu ilmunud

C. Kinkmann'i Kentsakad tantud.

№ 11. Körwalops. — № 12. Raha.

Hind **20** kop. hõb.

Müüwad: Tallinnas Th. Jakobsoni, K. Buschi; Tartus A. Grenzsteini; Peterburis K. Leopas'i — raamatukauplused.

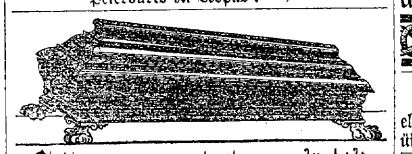

Tallinna auruwabriku puusärkisi

on palju odawama hindade eest saada kui enne, Karja wärawa taga, Weikse-Tartu ja Palesna uulitsa nurga peal M. Makarowi ja A. M. Lutheri lauakuuris Nr. 23. Puusärgid saawad ostjate soowi järele igat moodi ilustatud. 53

Häid sõnikumaa

heinu

on odawalt müüa Seamäel. Lähemat teadust saab Nunne uulitsalt „Kuld kulli" hotellist proua Laisi käest. 3

Woorimehe wärgid,

nimelt: hobused, troskad, saanid, wankrid, hobuste riistad j. n. e. on müüa Härjapea jõe uulitsas Nr. 207. 2

Wanad aknad, mis igale ühele, iseäranis maarahwale, weel pruukida kõlbawad, on müüa Tallinnas Witi mõisa uul. Toomp. alew. nr. 164 J. H.

Suur kiriku kõrts

on Wirumaal Weike-Maarjas 23. Aprillist 1886 **rendi peale** anda.

Pood

elukambriga, wäga hea koha peal, on odawalt ära üürida Uue Tatarski uul. Nr. 228.

Troska, saan ja hobune

on müüa Magasini uulitsas Jüri Jerwaldi majas Nr. 197. Kaupa teeb woorimehe lesk

Kleesmann.

Kolmandamal jõulupühal on Rosenkrantsi uulitsasse üks

kasuka krae

ära kadunud. Ausat leidjat palutakse seda ära anda Wana Kalamaja uul. Kahli majasse Nr. 103.

3. Jaanuaril on üks suur must, pika karwaga

hoowi koer,

walge täpp rinna all, „Arti" nimi, ära kadunud. Leidjat palutakse teada anda ehk hea waewapalga eest ära tuua Suure Tartu maanteele Nr. 65E.

Otto Riesmeer.

Laupäewal 28. Detsembril on keegi Tallinna waksali, piituse wabriku ja sadama Baikoni silla wahele **rahakoti** kõige rahaga ära kautanud. Palutakse ausat leidjat seda kolmandama osa waewapalga eest ära tuua Heeringi uul. Nr. 85.

Дозволено цензурою. — Дерптъ, 4 Января 1886. Печатает. монопольстъ. Полиграфическаго Института. Печатать по 1 Генваря на Русск.